

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. spalio 4 d.
(OR. en)

13134/22

Tarpinstitucinė byla:
2022/0302 (COD)

JUSTCIV 122
JAI 1265
CONSUM 249
COMPET 759
MI 710
FREMP 201
CODEC 1407
TELECOM 391
CYBER 315
DATAPROTECT 268

PASIŪLYMAS

---

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. rugsėjo 29 d.
kam:	Tarybos generaliniam sekretoriatui
Komisijos dok. Nr.:	COM(2022) 495 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS dėl atsakomybės už gaminius su trūkumais

---

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 495 final.

Pridedama: COM(2022) 495 final

Briuselis, 2022 09 28
COM(2022) 495 final

2022/0302 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA

dėl atsakomybės už gaminius su trūkumais

(Tekstas svarbus EEE)

{SEC(2022) 343 final} - {SWD(2022) 315 final} - {SWD(2022) 316 final} -
{SWD(2022) 317 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

1.1. Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai

Šis aiškinamasis memorandumas pridedamas prie Direktyvos dėl atsakomybės už gaminius su trūkumais, kuria panaikinama Direktyva 85/374/EEB¹ (Atsakomybės už gaminius direktyva arba AGD) pasiūlymo.

AGD tikslas – sukurti ES lygmens sistemą, pagal kurią būtų atlyginama asmenims, kurie dėl gaminių su trūkumais patiria fizinį sužalojimą ar žalą turtui. Nuo 1985 m., kai buvo priimta AGD, labai pasikeitė gaminių gamybos, platinimo ir eksploatavimo būdai, įskaitant gaminių saugos ir rinkos priežiūros taisyklių modernizavimą. Šiuo metu vyksta žaliąji ir skaitmeninė pertvarka, kuri teikia didžiulę naudą Europos visuomenei ir ekonomikai – tiek pratęsiant medžiagų ir gaminių naudojimo laiką, pvz., juos perdarant, tiek didinant našumą ir patogumą naudojant išmaniuosius produktus ir dirbtinį intelektą.

2018 m. AGD vertinime², atliktame pagal Komisijos reglamentavimo kokybės ir rezultatų programą (REFIT), padaryta išvada, kad apskritai AGD yra veiksminga ir aktuali priemonė. Tačiau direktyva taip pat turėjo keletą trūkumų:

- buvo teisiškai neaišku, kaip taikyti dešimtmečių senumo AGD apibrėžtis ir sąvokas šiuolaikinės skaitmeninės ekonomikos ir žiedinės ekonomikos gaminiams (pvz., programinei įrangai ir gaminiams, kuriems veikti reikalinga programinė įranga arba skaitmeninės paslaugos, pvz., išmaniesiems įrenginiams ir autonominėms transporto priemonėms);
- nukentėjusiesiems sudėtingais atvejais (pvz., susijusiais su vaistais, išmaniaisiais produktais ar dirbtiniu intelektu (DI) grindžiamais produktais) buvo sudėtinga vykdyti įrodinėjimo pareigą (t. y. būtinybė siekiant gauti kompensaciją įrodyti, kad gaminyje turi trūkumų ir kad dėl to patirta žala);
- taisyklėmis buvo pernelyg apribota galimybė reikalauti atlyginti žalą (pvz., žala turtui, kurios vertė mažesnė nei 500 EUR, pagal AGD tiesiog nėra atlygintina).

Direktyvos trūkumai besiformuojančių skaitmeninių technologijų srityje buvo toliau analizuojami Baltojoje knygoje dėl dirbtinio intelekto (DI)³, pridedamoje ataskaitoje dėl atsakomybės už dirbtinį intelektą, daiktų internetą ir robotiką⁴ ir Atsakomybės ir naujų technologijų ekspertų grupės ataskaitoje⁵. Europos Parlamentas taip pat pabrėžė, kad reikia nustatyti atsakomybės taisykles, kurios būtų pritaikytos skaitmeniniam pasauliui, siekiant

¹ Tarybos direktyva 85/374/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių atsakomybę už gaminius su trūkumais, derinimo, OL L 210, 1985 8 7, p. 29.

² Atsakomybės už gaminius direktyvos vertinimas, [SWD\(2018\)157](#).

³ [Europos Komisijos Baltoji knyga „Dirbtinis intelektas. Europos požiūris į kompetenciją ir pasitikėjimą“](#), COM(2020) 65 final, 2020 m.

⁴ [Europos Komisijos Ataskaita dėl dirbtinio intelekto, daiktų interneto ir robotikos poveikio saugai ir atsakomybei](#), COM(2020) 64 final, 2020 m.

⁵ Atsakomybės ir naujų technologijų [ekspertų](#) grupės *Atsakomybės už dirbtinį intelektą ir kitas besiformuojančias skaitmenines technologijas ataskaita*, 2019 m.

užtikrinti aukšto lygio veiksmingą vartotojų apsaugą ir vienodas sąlygas bei teisinį tikrumą visoms įmonėms, kartu vengiant didelių išlaidų ir rizikos mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ) ir startuoliams⁶.

AGD peržiūra siekiama užtikrinti vidaus rinkos veikimą, laisvą prekių judėjimą, neiškraipytą rinkos dalyvių konkurenciją ir aukštą vartotojų sveikatos ir nuosavybės apsaugos lygį. Pirmiausia šiuo pasiūlymu siekiama:

- užtikrinti, kad atsakomybės taisyklės atspindėtų skaitmeninio amžiaus ir žiedinės ekonomikos gaminių pobūdį ir riziką;
- užtikrinti, kad visada būtų ES įsisteigusi įmonė, kuri galėtų būti laikoma atsakinga už gaminius su trūkumais, perkamus tiesiogiai iš gamintojų už ES ribų, atsižvelgiant į tai, kad vartotojai vis dažniau perka gaminius tiesiogiai iš ES nepriklausančių valstybių be ES įsisteigusio gamintojo ar importuotojo;
- palengvinti įrodinėjimo pareigą sudėtingais atvejais ir ieškinių teikimo apribojimus, kartu užtikrinant teisingą gamintojų, nukentėjusiųjų ir apskritai vartotojų teisėtų interesų pusiausvyrą;
- užtikrinti teisinį tikrumą geriau suderinant AGD su naująja teisės aktų sistema, sukurta Sprendimu 768/2008/EB⁷, ir su gaminių saugos taisyklėmis, taip pat kodifikuojant su AGD susijusių teismų praktiką.

1.2. Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis

Kiekvienoje valstybėje narėje galioja nacionalinės atsakomybės tvarkos, pagal kurias galima reikalauti atlyginti žalą įvairesnėmis aplinkybėmis nei pagal AGD: ieškiniai gali būti pareiškiami platesniam atsakingų asmenų ratui ir dėl įvairesnės žalos. Šie ieškiniai pateikiami dėl paslaugų ir produktų, taip pat dažnai ieškiniui pateikti suteikiama daugiau laiko. Tačiau nukentėję asmenys turi įrodyti už žalą atsakingo asmens kaltę⁸, o to nereikalaujama pagal AGD. AGD, kaip atsakomybės be kaltės tvarka, nedaro poveikio šioms teisėms, todėl AGD atitinka platesnes nacionalines tvarkas. Be to, ES lygmeniu priimtos kelios papildomos su atsakomybe susijusios priemonės, aprašytos toliau.

- Prekių pirkimo-pardavimo aktu⁹ ir Skaitmeninio turinio ir paslaugų direktyva¹⁰ vartotojams suteikiama teisė į taisomuosius veiksmus, t. y. taisymą, keitimą arba kompensavimą, kai prekės, įskaitant skaitmeninį turinį ar skaitmeninę paslaugą, neatitinka sutarties arba veikia netinkamai. Šie teisės aktai susiję su **sutartine atsakomybe**, o AGD yra susijusi su nesutartine gamintojų atsakomybe už sužalojimą ar žalą, padarytą dėl saugumo trūkumo.

⁶ 2020 m. spalio 20 d. Europos Parlamento rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai dėl naudojant dirbtinį intelektą taikomos civilinės atsakomybės tvarkos (2020/2014(INL)).

⁷ 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 768/2008/EB dėl bendrosios gaminių pardavimo sistemos ir panaikinantį Sprendimą 93/465/EEB (OL L 218, 2008 8 13, p. 82).

⁸ Priklausomai nuo aplinkybių, nacionaliniu lygmeniu nukentėjusieji taip pat gali pareikšti ieškinį dėl atsakomybės be kaltės, kurį nagrinėjant jiems nereikia įrodyti kaltės, pavyzdžiui, daugumoje valstybių narių tokius ieškinius galima pareikšti transporto priemonių savininkams.

⁹ Direktyva (ES) 2019/771 dėl tam tikrų prekių pirkimo-pardavimo sutarčių aspektų.

¹⁰ Direktyva (ES) 2019/770 dėl tam tikrų skaitmeninio turinio ir skaitmeninių paslaugų teikimo sutarčių aspektų.

- Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas (BDAR)¹¹ yra susijęs su **duomenų tvarkytojų ir duomenų valdytojų atsakomybe** už turtinę arba neturtinę žalą, padarytą dėl duomenų tvarkymo, kuriuo pažeidžiamas BDAR, o pasiūlyme dėl AGD kompensacija numatyta tik už materialinius nuostolius, patirtus dėl mirties, kūno sužalojimo, žalos turtui ir duomenų praradimo ar sugadinimo.
- **Atsakomybės už aplinkos apsaugą** direktyvoje¹² nustatyta žalos aplinkai prevencijos ir ištaisymo sistema. Joje kalbama apie ekologinę žalą, pavyzdžiui, žalą saugomoms rūšims ir natūralioms buveinėms, kuri skiriasi nuo žalos privačiai nuosavybei, kuri patenka į AGD taikymo sritį.

ES gaminių saugos teisės aktais siekiama užtikrinti, kad vidaus rinkai būtų pateikiami tik saugūs gaminiai. Jeigu jiems taikomi sektorių teisės aktai (pvz., dėl mašinų, vaistų, žaislų, radijo įrenginių), jie turi atitikti juose nustatytus esminius sveikatos ir saugos reikalavimus. Priešingu atveju jie patenka į Direktyvos dėl bendros gaminių saugos¹³ taikymo sritį ir turi būti saugūs¹⁴. Saugos taisyklių laikymasis užtikrinamas rinkos priežiūros taisyklėmis¹⁵, kuriomis užtikrinama vartotojų apsauga sustabdant reikalavimų neatitinkančių gaminių cirkuliavimą arba užtikrinant jų atitiktį reikalavimams. Gaminių saugos teisės aktuose nėra konkrečių nuostatų dėl įmonių atsakomybės, tačiau nurodoma, kad AGD taikoma, kai gaminyje su trūkumais padaro žalą. Todėl gaminių sauga ir atsakomybė už gaminius yra papildomi mechanizmai, kuriais siekiama sukurti veikiančią bendrąją prekių rinką, kurioje užtikrinamas aukštas saugos lygis. Šiuo metu deramasi dėl keleto pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų gaminių saugos srityje:

- **Dirbtinio intelekto akto**¹⁶ projektu siekiama užtikrinti, kad didelės rizikos DI sistemos atitiktų saugos ir pagrindinių teisių reikalavimus (pvz., duomenų valdymo, skaidrumo, žmogaus atliekamos priežiūros). Pasiūlymu dėl AGD bus užtikrinta, kad tais atvejais, kai DI sistemos turi trūkumų ir sukelia fizinę žalą, žalą turtui arba duomenų praradimą, būtų galima reikalauti kompensacijos iš DI sistemos tiekėjo arba bet kurio gamintojo, kuris DI sistemą integruoja į kitą gaminį.
- Siūlomu **Mašinų reglamentu**¹⁷ ir siūlomu **Bendros gaminių saugos reglamentu**¹⁸ (BGSR), kuriais peržiūrima galiojanti Mašinų direktyva ir Bendros gaminių saugos direktyva, jų atitinkamose srityse siekiama mažinti skaitmenizacijos keliamą riziką gaminių saugos srityje, bet jais nesprenžiamas atsakomybės klausimas. BGSR pasiūlymu internetinių tarpininkavimo paslaugų teikėjams nustatoma papildomų prievolių sprendžiant nesaugių gaminių pardavimo internetu problemą. Neseniai

¹¹ Reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (BDAR).

¹² Direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti).

¹³ Direktyva 2001/95/EB.

¹⁴ Be sektorių teisės aktų ir Direktyvos dėl bendros gaminių saugos taip pat yra konkrečioms technologijoms skirtų, tačiau horizontaliųjų gaminių saugos teisės aktų, visų pirma siūlomas DI aktas.

¹⁵ Nustatytos Reglamentu (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros.

¹⁶ Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos suderintos dirbtinio intelekto taisyklės (DI aktas), pasiūlymas, COM(2021) 206 *final*.

¹⁷ COM(2021) 202 *final*.

¹⁸ COM(2021) 346 *final*, kuriuo bus pakeista BGSD ir Tarybos direktyva 87/357/EEB.

priimtame **Skaitmeninių paslaugų akte**¹⁹ nustatytos horizontaliosios taisyklės internetinių tarpininkavimo paslaugų teikėjams, įskaitant elektronines prekyvietes. Interneto platformos, gaminančios, importuojančios ar platinančios gaminius su trūkumais, gali būti laikomos atsakingomis tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir tokie ekonominės veiklos vykdytojai. Kai, parduodant gaminius, interneto platformos atlieka tik tarpinį vaidmenį tarp prekiautojų ir vartotojų, joms taikomas sąlyginis atleidimas nuo atsakomybės pagal Skaitmeninių paslaugų aktą. Nė viena iš šių priemonių nėra susijusi su atsakomybe už gaminius su trūkumais. Skaitmeninių paslaugų akte nustatytos sąlygos, kuriomis platformos, veikiančios kaip tarpininkės, gali būti atleistos nuo atsakomybės.

Kibernetinio saugumo srityje Kibernetinio saugumo aktu²⁰ ir pagal Radijo įrenginių direktyvą²¹ priimtu deleguotuoju aktu²² siekiama sumažinti kibernetinio saugumo riziką, tačiau jais neregamentuojama gamintojų atsakomybė. Neseniai pateiktas **Kibernetinio atsparumo akto**²³ pasiūlymas grindžiamas galiojančiomis taisyklėmis, kuriomis gamintojai ir programinės įrangos kūrėjai skatinami mažinti kibernetinio saugumo riziką, tačiau juo nesprenžiamas atsakomybės klausimas.

Kalbant apie žiedinę ekonomiką, 2020 m. Žiedinės ekonomikos veiksmų plane²⁴ paskelbta tvarių gaminių politika, kuria siekiama tiekti kokybiškus, funkcionalius ir saugius gaminius, suprojektuotus taip, kad juos būtų galima naudoti pakartotinai, sutaisyti, perdaryti ir kokybiškai perdirbti. Veiksmų plane nenumatyta atsakomybės už gaminius su trūkumais priemonių.

Direktyvos dėl nesutartinės **kalte grindžiamos civilinės atsakomybės taisyklių pritaikymo dirbtiniam intelektui** projektu, priimtu kaip dokumentų rinkinio kartu su šiuo pasiūlymu dalis, siekiama sudaryti palankesnes sąlygas susipažinti su informacija ir palengvinti įrodinėjimo pareigą, vykdomą nagrinėjant ieškinius dėl žalos atlyginimo, pateiktus pagal nacionalinę kalte grindžiamos atsakomybės tvarką tais atvejais, kai su žalos padarymu yra susijusios tam tikros DI sistemos. Šie ieškiniai nesutampa su ieškiniiais, pateiktais pagal AGD.

---

¹⁹ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) .../... dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos (Skaitmeninių paslaugų aktas), kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB, COM(2020) 825 *final*.

²⁰ Reglamentas (ES) 2019/881 dėl ENISA (Europos Sąjungos kibernetinio saugumo agentūros) ir informacinių ir ryšių technologijų kibernetinio saugumo sertifikavimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 526/2013 (Kibernetinio saugumo aktas) (Tekstas svarbus EEE), OL L 151, 2019 6 7, p. 15–69.

²¹ Radijo įrenginių direktyvos 2014/53/ES 3 straipsnio 3 dalies e punktas ir 3 straipsnio 3 dalies f punktas.

²² 2021 m. spalio 29 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2022/30, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/53/ES nuostatos dėl esminių reikalavimų, nurodytų tos direktyvos 3 straipsnio 3 dalies d, e ir f punktuose, taikymo.

²³ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl horizontaliųjų kibernetinio saugumo reikalavimų, keliamų skaitmeninių elementų turintiems produktams, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/1020, COM(2022) 454 *final*.

²⁴ [Žiedinės ekonomikos veiksmų planas](#), 2020 m. kovo mėn.

1.3. Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis

Pasiūlymas atitinka Komisijos prioritetus užtikrinti, kad Europa prisitaikytų prie skaitmeninio amžiaus, ir kurti į ateitį orientuotą žmonėms tarnaujančią ekonomiką²⁵.

Siekdama kuo labiau sumažinti su **skaitmeninėmis technologijomis** susijusią riziką ir pagerinti gaminių saugą, ES atnaujina mašinų, radijo įrenginių ir bendros gaminių saugos taisykles, taip pat kuria naujas saugių ir patikimų DI sistemų taisykles²⁶. Šis pasiūlymas papildo šį standartiškai skaitmeninį modernizavimo procesą užtikrinant, kad tais atvejais, kai gaminiai padaro žalos, nukentėję asmenys galėtų būti tikri, kad bus gerbiama jų teisė į kompensaciją, o įmonėms būtų užtikrintas teisinis tikrumas dėl atsakomybės rizikos, su kuria jos susiduria vykdydamos veiklą. Visos šios modernizavimo pastangos turėtų sudaryti geresnes sąlygas Europai vykdyti skaitmeninę transformaciją, kuri būtų naudinga žmonėms. Šios pastangos turėtų prisidėti prie sąžiningos ir konkurencingos ekonomikos ir sklandžiai veikiančios bendrosios rinkos. Visų dydžių ir sektorių įmonėms turėtų būti sudarytos sąlygos konkuruoti vienodomis sąlygomis ir kurti, parduoti ir naudoti skaitmenines technologijas, produktus ir paslaugas tiek, kad augtų jų našumas ir pasaulinis konkurencingumas.

Kalbant visų pirma apie dirbtinį intelektą, šiuo pasiūlymu patvirtinama, kad DI sistemos ir DI grindžiamos prekės yra gaminiai, todėl patenka į AGD taikymo sritį, o tai reiškia, kad kompensacija suteikiama, kai dėl DI su trūkumais padaroma žala, ir nukentėjęs asmuo neprivalo įrodyti gamintojo kaltės, kaip ir bet kurio kito gaminio atveju. Antra, pasiūlyme aiškiai nurodyta, kad atsakomybė gali būti taikoma ne tik aparatinės įrangos gamintojams, bet ir programinės įrangos bei skaitmeninių paslaugų, kurios turi įtakos gaminio veikimui (pvz., navigacijos paslauga autonominėje transporto priemonėje), tiekėjams bei teikėjams. Trečia, pasiūlymu užtikrinama, kad gamintojai galėtų būti laikomi atsakingais už gaminių, kuriuos jie jau pateikė rinkai, pakeitimus, įskaitant atvejus, kai šiuos pakeitimus lemia programinės įrangos naujinimas arba mašinų mokymasis. Ketvirta, persvarstyta AGD palengvina įrodinėjimo pareigą sudėtingais atvejais, kurie gali apimti tam tikrus atvejus, susijusius su DI sistemomis, ir atvejus, kai gaminiai neatitinka saugos reikalavimų. Taip ja iš esmės reaguojama į Europos Parlamento²⁷ raginimus užtikrinti, kad atsakomybės taisyklės būtų pritaikytos dirbtiniam intelektui. Papildant šiuos pakeitimus, kartu pateikiamu direktyvos dėl kalte grindžiamos atsakomybės už DI pasiūlymu siekiama užtikrinti, kad tais atvejais, kai nukentėjusysis turi įrodyti, jog DI sistema padarė žalą dėl kažkieno kaltės, kad gautų kompensaciją pagal nacionalinę teisę, įrodinėjimo pareiga galėtų būti sumažinta, jei tenkinamos tam tikros sąlygos.

Žiedinėje ekonomikoje verslo modeliai, pagal kuriuos gaminiai yra keičiami arba atnaujinami, tampa vis dažnesni ir labai svarbūs ES pastangoms siekti tvarumo ir atliekų

²⁵ COM(2020) 67 *final*.

²⁶ Išsamesnė informacija pateikta 1.2 skirsnyje.

²⁷ 2020 m. spalio 20 d. Europos Parlamento rezoliucija su rekomendacijomis Komisijai dėl naudojant dirbtinį intelektą taikomos civilinės atsakomybės tvarkos (2020/2014(INL)).

mažinimo tikslų pagal Europos žaliajį kursą ir Europos klimato teisės aktą²⁸. Šiuo pasiūlymu siekiama sustiprinti pastangas, pavyzdžiui, tvarių gaminių iniciatyvą²⁹, užtikrinant, kad vartotojai turėtų teises į kompensaciją už žalą, patirtą dėl pakeistų gaminių su trūkumais, kurios būtų tokios pat aiškios kaip visiškai naujų gaminių atveju, ir sukuriant teisinį aiškumą, kurio reikia pramonei, kad ji galėtų taikyti žiedinius verslo modelius.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Pasiūlymas, kaip ir Direktyva 85/374/EEB, grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 114 straipsniu (buvęs Europos bendrijos steigimo sutarties 95 straipsnis, buvęs Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties 100 straipsnis). Taip yra todėl, kad jo tikslas – suderinti nacionalines taisykles siekiant skatinti laisvą prekių judėjimą ir taip sudaryti vienodas sąlygas įmonėms vidaus rinkoje ir užtikrinti vartotojų apsaugą.

• Subsidiarumas

Atlikus vertinimą padaryta išvada, kad ES atsakomybės už gaminius taisyklių, kuriomis papildomos ES gaminių saugos taisyklės, pridėtinė vertė neginčijama³⁰. Iš tiesų taisyklėmis dėl žalos atlyginimo asmenims, nukentėjusiems nuo gaminių su trūkumais, sugriežtinamos ES gaminių saugos taisyklės. Abiem taisyklių rinkiniais siekiama to paties politinio tikslo – sukurti veikiančią prekių vidaus rinką, kuri užtikrintų aukštą vartotojų apsaugos lygį, ir abu šiuos rinkinius taip pat reikia atnaujinti.

Šiuo pasiūlymu bus užtikrintas teisinis tikrumas dėl: i) to, kokiems gaminiams, įmonėms ir kokių rūšių žalai taikoma Atsakomybės už gaminius direktyva, ir ii) tinkamos gamintojų ir vartotojų interesų pusiausvyros visoje ES. Nesant vienodų taisyklių dėl žalos atlyginimo asmenims, nukentėjusiems dėl gaminių su trūkumais, gamintojams būtų taikomi 27 skirtingi taisyklių rinkiniai. Tai lemtų skirtingą vartotojų apsaugos lygį ir iškreiptų skirtingų valstybių narių įmonių konkurenciją.

• Proporcingumo principas

Šiuo pasiūlymu užtikrinama tinkama pramonės ir vartotojų interesų pusiausvyra, kaip paaiškinta poveikio vertinimo 8 skirsnyje. Pasiūlymu užtikrinamas teisinis tikrumas dėl to, kokiems gaminiams ir įmonėms taikoma atsakomybė be kaltės. Be to, siekiant išvengti atsakomybės, visos įmonės, įskaitant už ES ribų įsisteigusius gamintojus, bus skatinamos ES rinkai pateikti tik saugius gaminius. Tai savo ruožtu padidins gaminių saugą.

Pasiūlymu taip pat bus užtikrinta vienoda žmonių apsauga, neatsižvelgiant į tai, ar jiems kenkiantis gaminys su trūkumais yra materialus, ar skaitmeninis. Išplėtus ES atsakomybės už

²⁸ 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

²⁹ [Tvarių gaminių iniciatyva \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/en/press-room/item/30449?lang=en).

³⁰ Atsakomybės už gaminius direktyvos vertinimas, [SWD\(2018\)157](#), p. 60.

gaminius tvarkos taikymo sritį, kad ji būtų aiškiai taikoma programinės įrangos tiekėjams, įmonėms, atliekančioms esminius gaminių pakeitimus, įgaliotiesiems atstovams ir užsakymų vykdymo paslaugų teikėjams, nukentėjusieji turės daugiau galimybių gauti kompensaciją už patirtą žalą, o įmonėms bus sudarytos vienodos sąlygos. Pasiūlyme atsižvelgiama į materialinius nuostolius, patirtus dėl duomenų praradimo, sunaikinimo ar sugadinimo, todėl pripažįstama duomenų svarba skaitmeniniame amžiuje. Tačiau pasiūlymu neviršijama to, kas būtina, todėl jame nenagrinėjama kitų rūšių žala, pavyzdžiui, susijusi su privatumu ar diskriminacija, kurią būtų tikslingiau reglamentuoti kitais teisės aktais.

Pasiūlymu taip pat bus užtikrintas didesnis teisinis tikrumas ir pasiektas vienodesnis vartotojų apsaugos lygis visoje ES. Sudėtingais atvejais įrodinėjimo pareiga bus sąžiningiau paskirstyta nukentėjusiesiems ir gamintojams, todėl padidės tikimybė, kad reikalavimas atlyginti žalą bus patenkintas. Tačiau įrodinėjimo pareiga nebus perkeliama, nes dėl to gamintojams kiltų kur kas didesnė atsakomybės rizika ir galėtų būti trukdoma inovacijoms, taip pat dėl to galėtų padidėti gaminių kainos ir sumažėti galimybės įsigyti naujoviškų produktų.

- **Priemonės pasirinkimas**

Pasiūlymas pateikiamas kaip direktyva, kuria valstybėms narėms suteikiama lankstumo sklandžiai integruoti jos taisykles į nacionalines sistemas. Tai svarbu, nes jos taisyklės yra glaudžiai susijusios su nacionaliniais civiliniais kodeksais ir bus giliai integruotos į nacionalines teisės sistemas. Šiuo pasiūlymu siekiama visiškai pakeisti AGD. AGD pakeitimas ją išdėstant nauja redakcija arba iš dalies keičiančiu aktu buvo laikomas netinkamu, atsižvelgiant į poreikį keisti beveik kiekvieną straipsnį.

3. **EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI**

- **Galiojančių teisės aktų *ex post* vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

2018 m. atlikus AGD vertinimą³¹ padaryta išvada, kad apskritai AGD yra veiksminga ir svarbi priemonė, tačiau turi kelis trūkumus (žr. 1.1 skirsnį).

Į šias išvadas atsižvelgta rengiant poveikio vertinimą, kuriuo grindžiamas šis pasiūlymas.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Rengdama šį pasiūlymą Komisija konsultavosi su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant ES ir nacionalines vartotojų asociacijas ir pilietinės visuomenės organizacijas, pramonės asociacijas, įmones, draudimo asociacijas, teises įmones, mokslo ekspertus, visuomenės atstovus ir nacionalines valdžios institucijas. Konsultacijos apėmė įžanginį poveikio vertinimą³², 12 savaitių trukmės viešas konsultacijas, per kurias buvo pateiktas 291 atsakymas, suinteresuotųjų subjektų praktinius seminarus, praktinį seminarą su valstybėmis

³¹ Atsakomybės už gaminius direktyvos vertinimas, [SWD\(2018\) 157](#).

³² [Civilinė atsakomybė. Atsakomybės taisyklių pritaikymas prie skaitmeninio amžiaus ir dirbtinio intelekto aktualijų \(europa.eu\)](#).

narėmis, taip pat tikslines konsultacijas ir pokalbius su suinteresuotaisiais subjektais, kuriuos surengė nepriklausomas konsultantas.

Toliau pateikiama suinteresuotųjų subjektų pastabų dėl kiekvieno konkretaus AGD peržiūros tikslo santrauka.

- **Tikslas – užtikrinti, kad atsakomybės taisyklės atspindėtų skaitmeninio amžiaus ir žiedinės ekonomikos gaminių pobūdį ir riziką**
  - Dauguma suinteresuotųjų subjektų pasisakė už tai, kad būtų paaiškinta, jog programinė įranga yra gaminys, patenkantis į AGD taikymo sritį. Tačiau dauguma pramonės suinteresuotųjų subjektų pasiūlė tai paaiškinti neprivalomomis gairėmis, o ne AGD peržiūra taikant teisėkūros procedūrą. Visos suinteresuotųjų subjektų grupės iš esmės sutaria, kad gaminys gali būti laikomas turinčiu trūkumą, jei jo kibernetinis saugumas pažeidžiamas. 70 proc. viešose konsultacijose dalyvavusių respondentų pritarė galimybei, kad gamintojai būtų laikomi atsakingais už programinės įrangos saugumo naujinimų, būtinų tokiam pažeidžiamumui pašalinti, nepateikimą.
  - Pramonės suinteresuotieji subjektai prieštaravo atsakomybės be kaltės už duomenų apsaugos pažeidimus įtraukimui į AGD iš dalies dėl to, kad už tokius pažeidimus jau galima gauti kompensaciją pagal kitus teisės aktus, pvz., BDAR. Tačiau vartotojų organizacijos, valdžios institucijos ir NVO labiau pritarė tam, kad tai būtų įtraukta.
  - Visos suinteresuotųjų subjektų grupės iš esmės pritarė tam, kad ekonominės veiklos vykdytojai, atliekantys esminius gaminių pakeitimus, būtų laikomi atsakingais, kai tie pakeisti gaminiai turi trūkumą ir padaro žalos.
- **Tikslas – užtikrinti, kad visada būtų ES įsisteigęs asmuo, atsakingas už gaminius su trūkumais, pirktus iš ne ES gamintojų**

Per viešas konsultacijas 64 proc. visų respondentų sutiko arba tvirtai sutiko, kad AGD turi užtikrinti vartotojų apsaugą, jei tiesiogiai iš ES nepriklausančių valstybių perkami gaminiai su trūkumais padaro žalos, kai nėra ES įsisteigusio gamintojo ar importuotojo. Nuomonės išsiskyrė dėl to, ar turėtų būti įmanoma atsakingu laikyti už ES ribų įsisteigusio gamintojo įgaliotąjį atstovą, užsakymų vykdymo paslaugų teikėją ar elektroninę prekyvietę.

- **Tikslas – palengvinti įrodinėjimo pareigą sudėtingais atvejais ir ieškinių teikimo apribojimus, kartu užtikrinant teisingą gamintojų ir vartotojų pusiausvyrą**
  - Per viešas konsultacijas 77 proc. respondentų manė, kad techniškai sudėtingi gaminiai kelia sunkumų, susijusių su nukentėjusio asmens įrodinėjimo pareiga. Šią nuomonę palaikiusių vartotojų organizacijų, NVO ir visuomenės atstovų procentinė dalis buvo gerokai didesnė (95 proc.) nei verslo ir pramonės organizacijų (38 proc.). Pramonės suinteresuotieji subjektai palankiau vertino pareigas atskleisti informaciją ir įrodinėjimo pareigos palengvinimą sudėtingais atvejais nei įrodinėjimo pareigos perkėlimą; jų nuomone, tai būtų radikalus sprendimas, kuris pakenktų inovacijoms. Dauguma pramonės organizacijų, vartotojų organizacijų ir teisės ekspertų suinteresuotųjų subjektų tvirtai pasisakė už tai, kad AGD būtų išlaikytas technologijų atžvilgiu neutralus požiūris. Dauguma suinteresuotųjų subjektų prieštaravo tam, kad būtų panaikinta vystymusi grindžiama gintis.

- Vartotojų organizacijos, NVO ir visuomenės atstovai pasisakė už tai, kad būtų panaikinta taisyklė, pagal kurią neleidžiama atlyginti mažesnės nei 500 EUR vertės turinės žalos, ir pasisakė už tai, kad būtų pratęstas 10 metų laikotarpis, kurį gamintojai lieka atsakingi už gaminių su trūkumais po to, kai jis pateikiamas rinkai. Pramonės suinteresuotieji subjektai pasisakė už tai, kad apribojimai nebūtų keičiami.

- **Tiriamųjų duomenų rinkimas ir naudojimas**

Rengiant pasiūlymą visų pirma remtasi dviem nepriklausomais tyrimais: vienas parengtas kaip vertinimo³³ dalis, o kitas – kaip poveikio vertinimo³⁴ dalis. Komisija, pasitelkdama 2018–2020 m. veikusią Atsakomybės ir naujų technologijų ekspertų grupę, taip pat surinko ekspertų rekomendacijas iš akademinės bendruomenės, vartotojų grupių, pramonės ir nacionalinių valdžios institucijų.

Teisinė analizė grindžiama gausia nuo 1985 m. priimta teismų praktika, visų pirma Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (ESTT) praktika, ir daugeliu publikacijų³⁵.

- **Poveikio vertinimas**

Šis pasiūlymas grindžiamas poveikio vertinimu (SWD[xxxx]), parengtu pagal Komisijos geresnio reglamentavimo gaires. Poveikio vertinimo ataskaitą peržiūrėjo Reglamentavimo patikros valdyba ir buvo pateikta teigiama nuomonė. Poveikio vertinimo ataskaita buvo peržiūrėta siekiant atsižvelgti į Valdybos pastabas, visų pirma geriau paaiškinant: nustatytų problemų mastą, gaminių saugos taisyklių poveikį su gaminiiais susijusiai žalai, pradinius atvejų įverčius, tinkamiausios galimybės poveikį pagal suinteresuotųjų subjektų grupes ir iniciatyvos aktualumą MVĮ.

Be pagrindinio scenarijaus, pagal kurį nesiimama jokių veiksmų, poveikio vertinime nustatytos 3 galimybės pirmajai problemai, susijusiai su skaitmeniniu amžiumi ir žiedine ekonomika, spręsti, ir 2 galimybės – antrajai problemai, susijusiai su kliūtimis gauti kompensaciją ir teikti ieškinius dėl kompensacijos, spręsti.

- Pasirinkus **1a galimybę** būtų užtikrinta, kad pagal direktyvą būtų atsakingi gaminių, kurių veikimui reikalinga programinė įranga arba skaitmeninės paslaugos, gamintojai. Kaip ir materialių komponentų atveju, šių nematerialių skaitmeninių elementų teikėjai būtų solidariai atsakingi su gamintoju. Tačiau pasirinkus šią galimybę pagal AGD nebūtų atsakingi autonominės programinės įrangos gamintojai.
- **1b galimybė** būtų grindžiama 1a galimybe ir, be to, apimtų visą atitinkamą programinę įrangą kaip atskirą gaminį, įskaitant trečiosios šalies programinę įrangą, pridėtą prie gaminio, arba atskirą programinę įrangą, kuri pati gali padaryti žalos (pvz., medicininė išmaniųjų telefonų programėlė). Pagal direktyvą taip pat būtų atsakingos įmonės, kurios iš esmės pakeičia gaminį ir vėl pateikia jį rinkai.

---

³³ EY, Technopolis, VVA (2018), [Study accompanying the Evaluation of Product Liability Directive](#) (tyrimas, pridedamas prie Atsakomybės už gaminius direktyvos vertinimo).

³⁴ CSES with Wavestone, CSIL (2022), [Impact assessment study on the revision of Product Liability Directive](#) (Atsakomybės už gaminius direktyvos peržiūros poveikio vertinimo tyrimas).

³⁵ Žr. CSES with Wavestone, CSIL (2022), [Impact assessment study on the revision of Product Liability Directive](#) 6 priede pateiktą bibliografiją.

Pasirinkus šią galimybę atsakingu taip pat būtų galima laikyti už ES ribų įsisteigusio gamintojo įgaliotąjį atstovą arba užsakymų vykdymo paslaugų teikėją, kai ES nėra importuotojo.

- **1c galimybė** apimtų 1b galimybės priemones ir, be to, programinę įrangą, darančią poveikį pagrindinėms teisėms. Būtų atlyginama žala, padaryta dėl pagrindinių teisių pažeidimų, pavyzdžiui, duomenų apsaugos pažeidimų, privatumo pažeidimų ar diskriminacijos (pvz., naudojant DI grindžiamą įdarbinimo programinę įrangą).
- Pasirinkus **2a galimybę** būtų palengvinta įrodinėjimo pareiga vartotojams, nes būtų suderintos: i) taisyklės dėl to, kada gamintojai privalo nukentėjusiajam teisme atskleisti būtiną techninę informaciją, ir ii) sąlygos, kuriomis nacionaliniai teismai gali preziumuoti, kad gaminys iš tiesų turi trūkumų arba kad žala iš tikrųjų buvo padaryta dėl trūkumo, ypač sudėtingais atvejais, kai įrodyti atsakomybę yra labai sudėtinga. Pasirinkus 2a galimybę būtų sumažinti ieškinių teikimo apribojimai (panaikinant turto ir žalos ribą ir pailginant atsakomybės laikotarpį).
- Pasirinkus **2b galimybę** įrodinėjimo pareiga būtų perkelta taip, kad jei gaminys padarytų žalą, įrodyti, kad gaminys neturi trūkumų ir nepadarė žalą, turėtų gamintojas. Būtų panaikinta vystymusi grindžiama gintis, dėl kurios gamintojai atleidžiami nuo atsakomybės, kai, remiantis naujausiomis žiniomis, gaminio trūkumo nebuvo įmanoma nustatyti. Pasirinkus 2b galimybę būtų dar labiau sumažinti ieškinių teikimo apribojimai (ribos ir terminai).

Poveikio vertinime nustatyta, kad tinkamiausias galimybių derinys yra 1b ir 2a galimybės.

Pasirinkus 1b galimybę būtų užtikrintas teisinis tikrumas dėl to, kuriems gaminiams ir gamintojams taikoma atsakomybė be kaltės, ir visi gamintojai, įskaitant už ES ribų įsisteigusius gamintojus, būtų skatinami ES rinkai pateikti tik saugius gaminius, kad būtų išvengta atsakomybės. Tai sustiprina gaminių saugą ir turės teigiamą ekonominę ir socialinę poveikį. Pasirinkus šią galimybę taip pat bus užtikrinta, kad vartotojams būtų taikoma tokia pati apsauga, kai jiems žalos padaro gaminiai su trūkumais, neatsižvelgiant į tai, ar atitinkamas trūkumas susijęs su skaitmeniniais ar materialiais gaminio komponentais, ir kai jiems žalos padaro pati autonominė programinė įranga su trūkumais. Į direktyvos taikymo sritį aiškiai įtraukus programinės įrangos teikėjus, įgaliotuosius atstovus ir užsakymų vykdymo paslaugų teikėjus, nukentėjusieji nuo žalos turės daugiau galimybių gauti kompensaciją, nes jiems nereikės įrodyti gamintojo kaltės (dėl direktyvoje nustatyto atsakomybės be kaltės principo). Aiškesnės su žiediniais verslo modeliais susijusios atsakomybės taisyklės suteiks teisinio tikrumo, todėl padės skatinti tokius verslo modelius ir taip turės teigiamą poveikį aplinkai. Apskritai, pasirinkus 1b galimybę, numatoma, kad metinė kompensacija nukentėjusiems asmenims padidės 0,15–22,13 mln. EUR, palyginti su baziniu scenarijumi. Dėl to gamintojų metinės draudimo įmokos šiek tiek padidėtų – maždaug 4,35–8,69 mln. EUR, palyginti su baziniu scenarijumi.

Pasirinkus 2a galimybę būtų užtikrintas didesnis teisinis tikrumas ir pasiektas vienesnis vartotojų apsaugos lygis visoje ES, o tai turėtų teigiamą ekonominę ir socialinę poveikį. Sudėtingesniais atvejais įrodinėjimo pareiga bus sąžiningiau paskirstyta nukentėjusiems asmenims ir gamintojams. Tai padidins tikimybę, kad tokiais atvejais reikalavimas atlyginti žalą bus patenkintas. Bus sumažintos neproporcingos ieškinių teikimo kliūtys. Apskritai, pasirinkus 2a galimybę, numatoma, kad metinė kompensacija nukentėjusiems asmenims

padidės 0,20–43,54 mln. EUR, palyginti su baziniu scenarijumi. Dėl to gamintojų metinės draudimo įmokos šiek tiek padidėtų – maždaug 14,35–28,71 mln. EUR, palyginti su baziniu scenarijumi.

Tinkamiausia galimybė padės siekti JT darnaus vystymosi tikslų (DVT), visų pirma 3-iojo DVT (sveika gyvensena ir gerovė), dėl teigiamo socialinio poveikio nukentėjusiųjų sveikatai ir gerovei, 9-ojo DVT (skatinti inovacijas), suteikiant įmonėms teisinio tikrumo, kad jos galėtų diegti inovacijas, ir 12-ojo DVT (atsakingas vartojimas ir gamyba), gerinant gaminių saugą, kai atliekami esminiai pakeitimai.

- **Reglamentavimo tinkamumas ir supaprastinimas**

Įvertinus AGD nustatyta, kad dabartinė administracinė našta yra labai maža ir supaprastinimo nereikia. Atsakomybės taisyklių pritaikymas skaitmeniniam amžiui ir žiedinei ekonomikai nesukurs naujų administracinių išlaidų įmonėms ar vartotojams.

Pasiūlymu siekiama užtikrinti tinkamą pramonės ir vartotojų interesų pusiausvyrą, visų pirma vengiant priemonių, dėl kurių MVI galėtų būti sunku diegti inovacijas arba būtų sukurta papildomų išlaidų, kurias MVI gali būti sunkiau padengti. Pasiūlyme nenustatyta išimtis labai mažoms įmonėms ir į jį neįtrauktos konkrečios MVI skirtos poveikio mažinimo priemonės, nes tinkama kompensacija asmenims, nukentėjusiems nuo gaminių su trūkumais, negali priklausyti nuo atsakingos įmonės dydžio. Tai iškraipytų konkurenciją tarp rinkos dalyvių, jei panašiais gaminiiais prekiaujančioms įmonėms būtų taikomos skirtingos atsakomybės taisyklės.

- **Pagrindinės teisės**

Sumažinus ieškinių teikimo apribojimus ir palengvinus įrodinėjimo pareigą sudėtingais atvejais būtų sustiprinta teisė į veiksmingą teisinę gynybą, kuri užtikrinama pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Pasiūlymas neturi jokio poveikio ES biudžetui.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Valstybės narės privalo perkelti direktyvą į nacionalinę teisę praėjus 12 mėnesių nuo jos įsigaliojimo ir pranešti Komisijai apie nacionalines vykdymo priemones. Komisija yra pasirengusi teikti techninę paramą valstybėms narėms, kad jos galėtų įgyvendinti direktyvą.

Praėjus šešeriems metams nuo direktyvos įsigaliojimo Komisija peržiūrės jos taikymą ir perkėlimą ir prireikus pasiūlys teisės aktų pakeitimus.

- **Aiškinamieji dokumentai**

Siūloma direktyva suderinama civilinės atsakomybės teisė ir nustatomos materialinės ir procedūrinės taisyklės. Perkeldamos šią direktyvą į nacionalinę teisę valstybės narės gali

taikyti skirtingas teises priemones. Todėl pagrįsta, kad pranešamos apie perkėlimo į nacionalinę teisę priemonės valstybės narės pridėtų vieną ar daugiau dokumentų, kuriuose paaiškinamos direktyvos dalių ir nacionalinių perkėlimo priemonių atitinkamų dalių sąsajos pagal 2011 m. rugsėjo 28 d. valstybių narių ir Komisijos bendrą politinį pareiškimą dėl aiškinamųjų dokumentų³⁶.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

I skyrius. Bendrosios nuostatos

I skyriuje apibrėžiamas pasiūlymo dalykas ir taikymo sritis, taip pat apibrėžiami pasiūlyme vartojami terminai. Jame atsakomybės už gaminius terminija suderinama su Sąjungos gaminių saugos sistema, nes sąvokų, *inter alia*, „gamintojas“ ir „pateikimas rinkai“, apibrėžtys grindžiamos apibrėžtimis, pateiktomis naujojoje teisės aktų sistemoje, sukurtoje Sprendimu 768/2008/EB³⁷. Juo taip pat reaguojama į skaitmeninio amžiaus gaminių tikrovę technologijų atžvilgiu neutraliu būdu, į gaminių apibrėžtį įtraukiant programinę įrangą ir skaitmenines gamybos rinkmenas ir paaiškinant, kada susijusi paslauga turi būti laikoma gaminio komponentu. Juo taip pat išplečiama atlygintinos žalos sąvoka, įtraukiant duomenų praradimą ar sugadinimą.

II skyrius. Konkrečios atsakomybės už gaminius su trūkumais nuostatos

II skyriuje nustatytos taisyklės, reglamentuojančios ekonominės veiklos vykdytojų atsakomybę už gaminių su trūkumais padarytą žalą, ir sąlygos, kuriomis fiziniai asmenys turi teisę į žalos atlyginimą.

- Nustatymo, ar gaminys turi trūkumų, testas, t. y. ar gaminys atitinka saugumą, kurio gali tikėtis plačioji visuomenė, iš esmės yra toks pat, kaip ir pagal AGD. Tačiau, siekiant atsižvelgti į kintantį skaitmeninio amžiaus gaminių pobūdį ir ESTT praktiką, į nebaigtinių veiksnių, į kuriuos teismai turi atsižvelgti vertindami trūkumus, sąrašą įtraukti tokie veiksniai kaip gaminių tarpusavio sąsaja arba savarankiško mokymosi funkcijos.
- Nustatant skirtingus ekonominės veiklos vykdytojus, kurie gali būti laikomi atsakingais už gaminius su trūkumais, atsižvelgiama į didėjančią už Sąjungos ribų pagamintų gaminių, kurie pateikiami Sąjungos rinkai, svarbą ir užtikrinama, kad Sąjungoje visada būtų ekonominės veiklos vykdytojas, kuriam būtų galima pareikšti ieškinį dėl kompensacijos. Pasiūlymas nedaro poveikio sąlyginiam atleidimui nuo atsakomybės pagal Skaitmeninių paslaugų aktą, nes jame nustatomos atsakomybės sąlygos tik tais atvejais, kai interneto platforma negali pasinaudoti šia išimtimi. Be to, šis pasiūlymas skirtas tik konkrečiam atvejui, kai asmeniui padaroma žala dėl gaminio su trūkumais, ir jis siekia gauti kompensaciją, o toks scenarijus nenumatytas Skaitmeninių paslaugų akte. Jame taip pat paaiškinama, kada atsakingais gali būti laikomi ekonominės veiklos vykdytojai, kurie pakeičia gaminį, pavyzdžiui, žiedinės ekonomikos verslo modelių atveju.

³⁶ 2011 m. rugsėjo 28 d. bendras valstybių narių ir Komisijos politinis pareiškimas dėl aiškinamųjų dokumentų (OL C 369, 2011 12 17, p. 14).

³⁷ 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 768/2008/EB dėl bendrosios gaminių pardavimo sistemos ir panaikinantį Sprendimą 93/465/EEB (OL L 218, 2008 8 13, p. 82).

- Įrodinėjimo pareiga tenka nukentėjusiesiems, kurie turi įrodyti patirtą žalą, gaminio trūkumus ir priežastinį jų ryšį. Tačiau, atsižvelgiant į sunkumus, su kuriais susiduria nukentėję asmenys, ypač sudėtingais atvejais, įrodinėjimo pareiga yra palengvinta, kad būtų pasiekta tinkama pramonės ir vartotojų interesų pusiausvyra.
- Ekonominės veiklos vykdytojai, kaip ir pagal AGD, turi teisę būti atleisti nuo atsakomybės tam tikromis sąlygomis, dėl kurių jiems tenka įrodinėjimo pareiga. Išimtys pritaikomos siekiant atsižvelgti į skaitmeninio amžiaus gaminių pajėgumą keistis arba būti keičiamais po pateikimo rinkai. Siekiant užtikrinti vienodas sąlygas gamintojams visoje Sąjungoje ir vienodą vartotojų apsaugą, išimtis, taikoma gamintojams moksliskai ir techniškai nenustatytų trūkumų atveju, turėtų būti taikoma visose valstybėse narėse, o AGD numatyta galimybė nukrypti nuo reikalavimų neturėtų būti tęsiama.

III skyrius. Bendrosios atsakomybės nuostatos

III skyriuje nustatytos bendresnio pobūdžio atsakomybės taisyklės, iš esmės pagrįstos dabartinės AGD nuostatomis. Jame nustatyta, kad jeigu yra du ar daugiau atsakingų asmenų, jie atsako solidariai. Jame taip pat nustatyta, kad jeigu gamins su trūkumais padaro žalą, trečiųjų šalių prisidėjimas prie žalos nesumažina gamintojo atsakomybės, o nukentėjusiojo – gali tai padaryti. Vartotojų apsaugai svarbu tai, kad atsakomybė negali būti netaikoma ar apribota sutartimi ar kitais teisės aktais. Todėl taip pat neleidžiama nustatyti nei didžiausios, nei mažiausios finansinės kompensacijos ribos. Trejų metų ieškinio pareiškimo terminas lieka nepakitęs, palyginti su AGD. Ekonominės veiklos vykdytojai yra atsakingi už gaminius su trūkumais 10 metų nuo gaminio pateikimo rinkai, tačiau ieškovams bus suteiktas papildomas 5 metų laikotarpis tais atvejais, kai kūno sužalojimo simptomai atsiranda lėtai, pavyzdžiui, nurijus trūkumų turintį cheminį ar maisto produktą.

IV skyrius. Baigiamosios nuostatos

Valstybės narės privalės skelbti teismo sprendimus, susijusius su atsakomybe už gaminius, kad, siekiant labiau suderinto atsakomybės už gaminius taisyklių aiškinimo, į šiuos sprendimus galėtų atsižvelgti kiti nacionaliniai teismai. Šios skaidrumo priemonės taip pat palengvins peržiūrą, kurią Komisija atliks praėjus šešeriems metams nuo įsigaliojimo. Be standartinių perkėlimo į nacionalinę teisę ir įsigaliojimo nuostatų, IV skyriuje taip pat numatyta panaikinti AGD ir nustatytos pereinamojo laikotarpio priemonės.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA**dėl atsakomybės už gaminius su trūkumais**

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę³⁸,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- 1) Tarybos direktyvoje 85/374/EEB³⁹ nustatytos bendros atsakomybės už gaminius su trūkumais taisyklės, kuriomis siekiama pašalinti valstybių narių teisinių sistemų skirtumus, kurie gali iškraipyti konkurenciją, daryti poveikį prekių judėjimui vidaus rinkoje ir sąlygoti skirtingą vartotojų apsaugos lygį nuo gaminių su trūkumais jų sveikatai ar turtui daromos žalos;
- 2) atitinkamo ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybė be kaltės ir toliau yra vienintelė priemonė siekiant tinkamai išspręsti teisingo šiuolaikinei technologinei gamybai būdingos rizikos paskirstymo problemą;
- 3) Direktyvą 85/374/EEB reikia peržiūrėti atsižvelgiant į pokyčius, susijusius su naujomis technologijomis, įskaitant dirbtinį intelektą (DI), naujus žiedinės ekonomikos verslo modelius ir naujas pasaulines tiekimo grandines, dėl kurių atsirado nenuoseklumų ir teisinio netikrumo, visų pirma dėl sąvokos „gaminys“ reikšmės. Patirtis, įgyta taikant Direktyvą 85/374/EEB, taip pat parodė, kad nukentėjusiems asmenims sunku gauti kompensaciją dėl ieškinių dėl kompensacijos teikimo apribojimų ir sunkumų renkant įrodymus, kad būtų galima įrodyti atsakomybę, ypač atsižvelgiant į didėjantį techninį ir mokslinį sudėtingumą. Tai apima reikalavimus atlyginti žalą, susijusią su naujomis technologijomis, įskaitant DI. Todėl peržiūra paskatins tokių naujų technologijų, įskaitant DI, diegimą ir naudojimą, kartu užtikrinant, kad ieškovai galėtų naudotis tokio paties lygio apsauga, nepriklausomai nuo susijusios technologijos;
- 4) Direktyvą 85/374/EEB taip pat reikia peržiūrėti, kad būtų užtikrintas suderinamumas ir nuoseklumas su Sąjungos ir nacionalinio lygmens gaminių saugos ir rinkos

---

³⁸ OL C [...], [...], p. [...].

³⁹ 1985 m. liepos 25 d. Tarybos direktyva 85/374/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių atsakomybę už gaminius su trūkumais, derinimo (OL L 210, 1985 8 7, p. 29).

priežiūros teisės aktais. Be to, siekiant užtikrinti nuoseklumą bei teisinį tikrumą ir atsižvelgti į naujausią Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, reikia patikslinti svarbiausias sąvokas ir koncepcijas;

- 5) atsižvelgiant į tai, kad būtini pakeitimai yra plataus masto, ir siekiant užtikrinti aiškumą bei teisinį tikrumą, Direktyva 85/374/EEB turėtų būti panaikinta ir pakeista nauja direktyva;
- 6) siekiant užtikrinti, kad Sąjungos atsakomybės už gaminius tvarka būtų išsami, atsakomybė be kaltės už gaminius su trūkumais turėtų būti taikoma visoms kilnojamosioms prekėms, įskaitant kai jos yra kitų kilnojamųjų prekių dalis arba yra įtaisytos nekilnojamosiose prekėse;
- 7) atsakomybė už gaminius su trūkumais neturėtų būti taikoma žalai, atsiradusiai dėl branduolinių avarijų, jei atsakomybė už tokią žalą reglamentuojama valstybių narių ratifikuotomis tarptautinėmis konvencijomis;
- 8) siekiant sukurti tikrą vidaus rinką, kurioje būtų užtikrintas aukštas ir vienodas vartotojų apsaugos lygis, ir atsižvelgti į Teisingumo Teismo praktiką, valstybės narės neturėtų toliau taikyti ar priimti griežtesnių ar švelnesnių nuostatų nei nustatytos šioje direktyvoje, kiek tai susiję su klausimais, kuriems taikoma ši direktyva;
- 9) pagal valstybių narių teisės sistemas nukentėjęs asmuo gali pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo remdamasis sutartine atsakomybe arba nesutartine atsakomybe, nesusijusia su gaminio trūkumais, pavyzdžiui, atsakomybe, grindžiama garantija arba kalte. Tai apima [Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos.../... (Atsakomybės už dirbtinį intelektą direktyvos)] nuostatas, kuriomis nustatomos bendros taisyklės dėl informacijos atskleidimo ir įrodinėjimo pareigos, susijusios su kalte grindžiamais ieškiniais dėl DI sistemos padarytos žalos atlyginimo. Ši direktyva neturėtų daryti poveikio tokioms nuostatomis, kuriomis taip pat siekiama, *inter alia*, veiksmingos vartotojų apsaugos tikslo;
- 10) tam tikrose valstybėse narėse nukentėję asmenys gali turėti teisę pareikšti ieškinius dėl vaistų padarytos žalos atlyginimo pagal specialią nacionalinę atsakomybės sistemą, todėl farmacijos sektoriuje veiksminga vartotojų apsauga jau pasiekta. Šia direktyva neturėtų būti daromas poveikis teisei pareikšti tokius ieškinius;
- 11) Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 768/2008/EB⁴⁰ nustatyti bendrieji principai ir pamatinės nuostatos, numatyti taikyti įvairių sektorių gaminių teisės aktams. Siekiant užtikrinti suderinamumą su tokiais teisės aktais, tikslinga tam tikras šios direktyvos nuostatas, visų pirma apibrėžtis, suderinti su tuo sprendimu;
- 12) skaitmeninio amžiaus gaminiai gali būti materialūs arba nematerialūs. Rinkoje vis dažniau naudojama programinė įranga, pvz., operacinės sistemos, aparatinė programinė įranga, kompiuterinės programos, taikomosios programos ar DI sistemos, ir ji atlieka vis svarbesnį vaidmenį gaminių saugos srityje. Programinė įranga gali būti pateikta rinkai kaip autonominis gaminytis, vėliau ji gali būti integruota į kitus gaminius kaip komponentas ir ją naudojant gali būti padaryta žala. Todėl, siekiant teisinio tikrumo, reikėtų paaiškinti, kad programinė įranga yra gaminytis, kuriam taikoma atsakomybė be kaltės, nepriklausomai nuo jos tiekimo ar naudojimo būdo, taigi neatsižvelgiant į tai, ar programinė įranga saugoma įrenginyje, ar ja galima naudotis

---

⁴⁰ 2008 m. liepos 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 768/2008/EB dėl bendrosios gaminių pardavimo sistemos.

per debesijos technologijas. Tačiau programinės įrangos pirminis kodas šioje direktyvoje neturi būti laikomas gaminiu, nes tai yra tik informacija. Programinės įrangos kūrėjas arba gamintojas, įskaitant DI sistemų tiekėjus, kaip apibrėžta [Reglamente (ES).../... (DI akte)], turėtų būti laikomas gamintoju;

- 13) siekiant netrukdyti inovacijoms ar moksliniams tyrimams, ši direktyva neturėtų būti taikoma nemokamai ir atvirajai programinei įrangai, sukurtai arba tiekiamai nevykdant komercinės veiklos. Tai visų pirma pasakytina apie programinę įrangą, įskaitant jos pirminį kodą ir pakeistas versijas, kuria galima laisvai dalytis ir kuri yra laisvai prieinama, naudojama, keičiama ir perskirstoma. Tačiau tais atvejais, kai programinė įranga tiekama už tam tikrą kainą arba asmens duomenys naudojami ne tik programinės įrangos saugumui, suderinamumui ar sąveikumui gerinti, ir todėl ji tiekama vykdant komercinę veiklą, direktyva turėtų būti taikoma;
- 14) skaitmeninės gamybos rinkmenos, kuriose laikoma funkcinė informacija, reikalinga materialiam daiktui sukurti, sudarant sąlygas automatizuotu būdu valdyti mašinas ar įrankius, pavyzdžiui, grąžtus, tekinimo stakles, malimo įrenginius ir 3D spausdintuvus, turėtų būti laikomos gaminiais, siekiant užtikrinti vartotojų apsaugą tais atvejais, kai tokios rinkmenos turi trūkumų. Siekiant išvengti abejonių, taip pat reikėtų paaiškinti, kad elektros energija yra gaminys;
- 15) vis dažniau skaitmeninės paslaugos, pavyzdžiui, nepertraukiamas eismo duomenų teikimas navigacijos sistemoje, yra integruotos į gaminį arba su juo susietos taip, kad be jos gaminys negalėtų atlikti vienos iš savo funkcijų. Nors ši direktyva neturėtų būti taikoma pačioms paslaugoms, atsakomybę be kaltės būtina taikyti ir tokioms skaitmeninėms paslaugoms, nes jos lemia gaminio saugą taip pat, kaip ir fiziniai ar skaitmeniniai komponentai. Tokios susijusios paslaugos turėtų būti laikomos gaminio, su kuriuo jos yra susietos, komponentais, kai jas kontroliuoja to gaminio gamintojas, t. y. jas teikia pats gamintojas arba gamintojas jas rekomenduoja ar kitaip daro įtaką jų teikimui, kurį vykdo trečioji šalis;
- 16) pripažįstant didėjančią nematerialiojo turto svarbą ir vertę, taip pat turėtų būti kompensuojamas duomenų praradimas ar sugadinimas, pavyzdžiui, iš standžiojo disko pašalinamas turinys, įskaitant duomenų atkūrimo ar atstatymo išlaidas. Todėl siekiant apsaugoti vartotojus reikia atlyginti materialinius nuostolius, patirtus ne tik dėl mirties ar kūno sužalojimo, pvz., laidotuvių ar medicininės išlaidas arba prarastas pajamas, ir dėl žalos turtui, bet ir dėl duomenų praradimo ar sugadinimo. Vis dėlto ši direktyva nedaro poveikio galimybei reikalauti kompensacijos už žalą, kylančią dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679⁴¹, Europos Parlamento ir Tarybos

---

⁴¹ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

direktyvos 2002/58/EB⁴², Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2016/680⁴³ ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1725⁴⁴ pažeidimų;

- 17) siekiant teisinio tikrumo, turėtų būti paaiškinta, kad kūno sužalojimas apima mediciniškai pripažintą žalą psichologinei sveikatai;
- 18) valstybės narės turėtų numatyti visišką ir tinkamą kompensaciją už visus materialinius nuostolius, patirtus dėl mirties ar kūno sužalojimo, arba žalą turtui arba jo sunaikinimą ir duomenų praradimą ar sugadinimą, tačiau valstybės narės turėtų nustatyti kompensacijos apskaičiavimo taisykles. Be to, ši direktyva neturėtų daryti poveikio nacionalinėms taisyklėms, susijusioms su neturtine žala;
- 19) siekiant apsaugoti vartotojus, turėtų būti kompensuojama bet kokiam fiziniam asmeniui priklausančiam turtui padaryta žala. Kadangi turtas vis dažniau naudojamas tiek asmeniniais, tiek profesiniais tikslais, tikslinga numatyti žalos, padarytos tokiam mišrios paskirties turtui, atlyginimą. Atsižvelgiant į šios direktyvos tikslą apsaugoti vartotojus, į jos taikymo sritį neturėtų būti įtrauktas turtas, naudojamas tik profesiniais tikslais;
- 20) ši direktyva turėtų būti taikoma gaminiais, pateiktiems rinkai arba, atitinkamais atvejais, pradėtiems naudoti vykdant komercinę veiklą už atlygį arba neatlygintinai, pavyzdžiui, gaminiais, tiekiamiems per rėmimo kampaniją, arba gaminiais, pagamintiems paslaugoms, finansuojamoms viešosiomis lėšomis, teikti, nes šis tiekimo būdas vis dar yra ekonominio ar komercinio pobūdžio;
- 21) šia direktyva neturėtų būti daromas poveikis įvairioms nacionalinio lygmens teisių gynimo priemonėms, nesvarbu, ar tai būtų teismo procesas, neteisminiai sprendimai, alternatyvus ginčų sprendimas ar atstovaujantieji ieškiniai pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2020/1828⁴⁵ ar pagal nacionalines kolektyvinio teisių gynimo sistemas;
- 22) siekiant apsaugoti vartotojų sveikatą ir turtą, gaminio trūkumas turėtų būti nustatomas ne pagal jo tinkamumą naudoti, bet pagal saugos, kurios plačioji visuomenė turi teisę tikėtis, trūkumą. Trūkumo vertinimas turėtų apimti objektyvią analizę, o ne saugumą, kurio konkretus asmuo turi teisę tikėtis. Saugumas, kurio gali tikėtis plačioji visuomenė, turėtų būti vertinamas atsižvelgiant, *inter alia*, į atitinkamo gaminio paskirtį, objektyvias charakteristikas ir savybes, taip pat į konkrečius naudotojų grupės, kuriai gaminys skirtas, poreikius. Kai kurie gaminiai, pvz., gyvybę palaikantys medicinos prietaisai, kelia ypač didelę žalos žmonėms riziką ir todėl lemia ypač aukštus saugos lūkesčius. Siekiant atsižvelgti į tokius lūkesčius, teismas turėtų turėti

---

⁴² 2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje (OL L 201, 2002 7 31, p. 37).

⁴³ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir kuriuo panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR (OL L 119, 2016 5 4, p. 89).

⁴⁴ 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39).

⁴⁵ 2020 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2020/1828 dėl atstovaujamojo ieškinių siekiant apsaugoti vartotojų kolektyvinius interesus, kuria panaikinama Direktyva 2009/22/EB (OL L 409, 2020 12 4, p. 1).

galimybę nustatyti, kad gaminys turi trūkumą, nenustatydamas jo faktinio trūkumo, jeigu jis priklauso tai pačiai gamybos serijai kaip ir gaminys, kurio trūkumas jau įrodytas;

- 23) siekiant atsižvelgti į didėjančių susietų gaminių paplitimą, vertinant gaminio saugą taip pat reikėtų atsižvelgti į kitų gaminių poveikį atitinkamam gaminiui. Siekiant užtikrinti teisėtus lūkesčius, kad gaminio programinė įranga ir pagrindiniai algoritmai yra sukurti taip, kad būtų užkirstas kelias pavojingam gaminio veikimui, taip pat reikėtų atsižvelgti į gaminio gebėjimo mokytis po diegimo poveikį jo saugai. Siekiant atsižvelgti į tai, kad skaitmeniniame amžiuje daug gaminių ir toliau yra kontroliuojami gamintojo po jų pateikimo rinkai, vertinant gaminio saugą taip pat reikėtų atsižvelgti į momentą, kai gamintojas nustoja kontroliuoti gaminį. Taip pat galima nustatyti, kad gaminys turi trūkumą dėl jo kibernetinio saugumo pažeidžiamumo;
- 24) siekiant atsižvelgti į gaminių saugos ir rinkos priežiūros teisės aktų svarbą nustatant saugos lygį, kurio gali tikėtis plačioji visuomenė, turėtų būti paaiškinta, kad atliekant tą vertinimą taip pat turėtų būti atsižvelgiama į saugos reikalavimus, įskaitant su sauga susijusius kibernetinio saugumo reikalavimus, ir reguliavimo institucijų intervencinius veiksmus, pavyzdžiui, gaminių atšaukimą, arba pačių ekonominės veiklos vykdytojų veiksmus. Tačiau tokie intervenciniai veiksmai savaime neturėtų lemti trūkumų prezumpcijos;
- 25) siekiant užtikrinti vartotojų pasirinkimą ir skatinti inovacijas, geresnio gaminio buvimas ar vėlesnis pateikimas rinkai savaime neturėtų lemti išvados, kad gaminys turi trūkumą. Be to, gaminio naujinimų ar naujovinių pateikimas savaime neturėtų leisti daryti išvados, kad ankstesnė gaminio versija turi trūkumą;
- 26) vartotojo apsauga reikalauja, kad bet kuris gamybos procese dalyvaujantis gamintojas galėtų būti atsakingas už savo tiekiamo gaminio ar komponento trūkumus. Jeigu gamintojas į gaminį integruoja kito gamintojo komponentą su trūkumais, nukentėjęs asmuo turėtų turėti galimybę reikalauti kompensacijos už tą pačią žalą iš gaminio gamintojo arba iš komponento gamintojo;
- 27) siekiant užtikrinti, kad nukentėję asmenys galėtų pareikšti vykdytiną reikalavimą atlyginti žalą, kai gamintojas yra įsisteigęs ne Sąjungoje, turėtų būti įmanoma atsakingais laikyti gaminio importuotoją ir gamintojo įgaliotąjį atstovą. Praktinė rinkos priežiūros patirtis atskleidė, kad tokios tiekimo grandinės kartais yra susijusios su ekonominės veiklos vykdytojais, kurie dėl savo naujos formos neatitinka tradicinių tiekimo grandinių pagal galiojančią teisinę sistemą. Taip yra, visų pirma, užsakymų vykdymo paslaugų teikėjų, kurie atlieka daug tokių pačių funkcijų kaip importuotojai, tačiau kurie ne visada atitinka tradicinę importuotojo apibrėžtį pagal Sąjungos teisę, atveju. Atsižvelgiant į užsakymų vykdymo paslaugų teikėjų, kaip ekonominės veiklos vykdytojų, vaidmenį gaminių saugos ir rinkos priežiūros sistemoje, visų pirma pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2019/1020⁴⁶, turėtų būti įmanoma juos laikyti atsakingais, tačiau, atsižvelgiant į papildomą to vaidmens pobūdį, jie turėtų būti atsakingi tik tais atvejais, kai nėra Sąjungoje įsikūrusio importuotojo ar įgaliotojo atstovo. Siekiant veiksmingai nustatyti gamintojų, importuotojų, įgaliotųjų atstovų ir užsakymų vykdymo paslaugų teikėjų atsakomybę, turėtų būti įmanoma platintojus

---

⁴⁶ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1020 dėl rinkos priežiūros ir gaminių atitikties, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2004/42/EB ir reglamentai (EB) Nr. 765/2008 ir (ES) Nr. 305/2011 (OL L 169, 2019 6 25, p. 1).

laikyti atsakingais tik tuo atveju, jei jie skubiai nenustato atitinkamo Sąjungoje įsisteigusio ekonominės veiklos vykdytojo;

- 28) pardavimui internetu nuosekliai ir stabiliai augant, ėmė rasti nauji verslo modeliai ir nauji rinkos dalyviai, kaip antai interneto platformos. [Reglamentu [.../...] dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos (Skaitmeninių paslaugų aktas)] ir [Reglamentu [.../...] dėl bendros gaminių saugos] reglamentuojama, *inter alia*, interneto platformų atsakomybė ir atskaitomybė už neteisėtą turinį, įskaitant gaminius. Kai interneto platformos atlieka gaminio su trūkumais gamintojo, importuotojo ar platintojo vaidmenį, jos turėtų būti laikomos atsakingomis tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir tokie ekonominės veiklos vykdytojai. Kai, parduodant gaminius, interneto platformos atlieka tik tarpinį vaidmenį tarp prekiautojų ir vartotojų, joms taikomas sąlyginis atleidimas nuo atsakomybės pagal Skaitmeninių paslaugų aktą. Tačiau Skaitmeninių paslaugų akte nustatyta, kad interneto platformos, kuriose vartotojai gali sudaryti nuotolinės prekybos sutartis su prekiautojais, nėra atleidžiamos nuo atsakomybės pagal vartotojų apsaugos teisės aktus, kai jos pateikia gaminį arba kitaip sudaro sąlygas konkrečiam sandoriui taip, kad vidutinis vartotojas galėtų manyti, jog gaminį tiekia pati interneto platforma arba pagal jos įgaliojimus veikiantis ar jos kontroliuojamas prekiautojas. Laikantis šio principo, kai interneto platformos pateikia gaminį arba kitaip sudaro sąlygas konkrečiam sandoriui, turėtų būti įmanoma jas laikyti atsakingomis, kaip ir platintojus pagal šią direktyvą. Tai reiškia, kad jie būtų atsakingi tik tada, kai taip pateikia gaminį arba kitaip sudaro sąlygas konkrečiam sandoriui, ir tik tais atvejais, kai interneto platforma greitai nenustato atitinkamo Sąjungoje įsisteigusio ekonominės veiklos vykdytojo;
- 29) pereinant nuo linijinės prie žiedinės ekonomikos, gaminiai projektuojami taip, kad būtų patvaresni, juos būtų galima pakartotinai naudoti, pataisyti ir atnaujinti. Sąjunga taip pat skatina naujoviškus ir tvarius gamybos ir vartojimo būdus, kuriais pratęsiamas gaminių ir komponentų funkcionalumas, pavyzdžiui, perdarymą, atnaujinimą ir taisymą⁴⁷. Be to, gaminius galima keisti keičiant programinę įrangą, įskaitant naujinimus. Kai gaminys iš esmės pakeičiamas nekontroliuojant pirminiam gamintojui, jis laikomas nauju gaminiu, ir, kaip pakeisto gaminio gamintoją, atsakingu turėtų būti įmanoma laikyti asmenį, padariusį esminį pakeitimą, nes pagal atitinkamus Sąjungos teisės aktus jis atsako už gaminio atitiktį saugos reikalavimams. Tai, ar pakeitimas yra esminis, nustatoma pagal atitinkamuose Sąjungos ir nacionalinės saugos teisės aktuose nustatytus kriterijus, pavyzdžiui, pakeitimai, kuriais keičiamos pradinės numatytos funkcijos arba daromas poveikis gaminio atitiktčiai taikomiems saugos reikalavimams. Siekiant teisingai paskirstyti riziką žiedinėje ekonomikoje, gaminį iš esmės pakeičiantis ekonominės veiklos vykdytojas turėtų būti atleistas nuo atsakomybės, jei jis gali įrodyti, kad žala yra susijusi su gaminio dalimi, kuriai pakeitimas nedaro poveikio. Atsakomybė pagal šią direktyvą neturėtų būti taikoma ekonominės veiklos vykdytojams, kurie gaminį taiso ar atlieka kitas su esminiais pakeitimais nesusijusias operacijas;
- 30) atsižvelgiant į ekonominės veiklos vykdytojų atsakomybę nepriklausomai nuo jų kaltės ir siekiant teisingai paskirstyti riziką, nukentėjusiajam, reikalaujančiam atlyginti žalą, padarytą dėl gaminio su trūkumais, turėtų tekti pareiga įrodyti žalą, gaminio trūkumus ir priežastinį jų ryšį. Tačiau nukentėję asmenys dažnai yra labai nepalankioje

⁴⁷ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Naujas žiedinės ekonomikos veiksmų planas, kuriuo siekiama švaresnės ir konkurencingesnės Europos“, COM(2020) 98 *final*.

padėtyje, palyginti su gamintojais, kiek tai susiję su galimybe gauti ir suprasti informaciją apie tai, kaip gaminys buvo pagamintas ir kaip jis veikia. Ši informacijos asimetrija gali pakenkti teisingam rizikos paskirstymui, ypač techninio ar mokslinio sudėtingumo atvejais;

- 31) todėl būtina sudaryti palankesnes sąlygas ieškovams susipažinti su įrodymais, kurie turi būti naudojami teismo procese, kartu užtikrinant, kad tokia prieiga būtų apribota tuo, kas būtina ir proporcinga, ir kad būtų apsaugota konfidenciali informacija ir komercinės paslaptys. Tokie įrodymai taip pat turėtų apimti dokumentus, kuriuos atsakovas turi parengti *ex novo* rinkdamas ar klasifikuodamas turimus įrodymus;
- 32) kiek tai susiję su komercinėmis paslaptimis, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2016/943⁴⁸, nacionaliniams teismams turėtų būti suteikti įgaliojimai imtis konkrečių priemonių, kad būtų užtikrintas komercinių paslapčių konfidencialumas proceso metu ir jam pasibaigus, kartu užtikrinant teisingą ir proporcingą komercinės paslapties turėtojo intereso saugoti paslaptį ir nukentėjusio asmens interesų pusiausvyrą. Tai turėtų apimti bent priemonės, kuriomis ribojama galimybė susipažinti su dokumentais, kuriuose yra komercinių paslapčių arba tariamų komercinių paslapčių, ir galimybė dalyvauti teismo posėdžiuose ribotam asmenų skaičiui, arba leidžiama susipažinti su kupiūruotais dokumentais ar posėdžių stenogramomis. Spręsdami dėl tokių priemonių, nacionaliniai teismai turėtų atsižvelgti į: i) būtinybę užtikrinti teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą; ii) teisėtus šalių ir, kai tinkama, trečiųjų šalių interesus ir iii) bet kokią galimą žalą bet kuriai šaliai ir, kai tinkama, trečiosioms šalims, kurią sukeltų tokių priemonių nustatymas ar atmetimas;
- 33) taip pat būtina palengvinti ieškovui tenkančią įrodinėjimo pareigą, jei tenkinamos tam tikros sąlygos. Nuginčijamos faktinės prezumpcijos yra bendras mechanizmas, kuriuo siekiama palengvinti ieškovo įrodinėjimo sunkumus ir leisti teismui pagrįsti trūkumų ar priešastinio ryšio faktą kitu įrodytu faktu, kartu išsaugant atsakovo teises. Siekdami skatinti laikytis pareigos atskleisti informaciją, nacionaliniai teismai turėtų preziumuoti, kad gaminys turi trūkumų, jei atsakovas tokios pareigos nepaiso. Siekiant apsaugoti vartotojus ir visuomenę nuo žalos pavojaus, priimta daug teisinių ir privalomų saugos reikalavimų. Siekiant sustiprinti glaudų gaminių saugos taisyklių ir atsakomybės taisyklių ryšį, tokių reikalavimų nesilaikymas taip pat turėtų lemti trūkumų prezumpciją. Tokia nuostata apima atvejus, kai gaminys neturi priemonių informacijai apie gaminio veikimą registruoti, kaip reikalaujama pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę. Ji taip pat turėtų būti taikoma akivaizdaus veikimo sutrikimo atveju, pavyzdžiui, stiklinio buteliuko, kuris įprastai naudojamas sprogsta, nes būtų nereikalinga našta reikalauti, kad ieškovas įrodytų trūkumus, kai aplinkybės yra tokios, kad jų buvimas neginčijamas;
- 34) nacionaliniai teismai taip pat turėtų preziumuoti gaminio trūkumą arba priešastinį žalos ir trūkumų ryšį, arba ir vieną, ir kitą, kai, nepaisant to, kad atsakovas atskleidė informaciją, ieškovui būtų pernelyg sunku, atsižvelgiant į atvejo techninį ar mokslinį sudėtingumą, įrodyti gaminio trūkumą arba priešastinį ryšį, arba ir vieną, ir kitą. Tokiais atvejais reikalavimas pateikti įrodymus pakenktų teisės į kompensaciją veiksmingumui. Todėl, atsižvelgiant į tai, kad gamintojai turi ekspertinių žinių ir yra

---

⁴⁸ 2016 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/943 dėl neatskleistos praktinės patirties ir verslo informacijos (komercinių paslapčių) apsaugos nuo neteisėto jų gavimo, naudojimo ir atskleidimo (OL L 157, 2016 6 15, p. 1).

geriau informuoti nei nukentėjęs asmuo, jie turėtų nugincyti prezumpciją. Techninį ar mokslinį sudėtingumą kiekvienu konkrečiu atveju turėtų nustatyti nacionaliniai teismai, atsižvelgdami į įvairius veiksniai. Tie veiksniai turėtų apimti sudėtingą gaminio, kaip antai naujoviško medicinos prietaiso, pobūdį; sudėtingą technologijų naudojimo, pvz., mašinų mokymosi, pobūdį; sudėtingą informacijos ir duomenų, kuriuos turi analizuoti ieškovas, pobūdį ir sudėtingą priežastinio ryšio pobūdį, pavyzdžiui, ryšys tarp vaisto ar maisto produkto ir sveikatos būklės pasikeitimo, arba ryšys, kurį įrodydamas ieškovas turėtų paaiškinti DI sistemos vidinį veikimą. Pernelyg didelių sunkumų vertinimą kiekvienu konkrečiu atveju taip pat turėtų atlikti nacionaliniai teismai. Nors ieškovas turėtų pateikti argumentus, įrodančius pernelyg didelius sunkumus, tokių sunkumų įrodymų neturėtų būti reikalaujama. Pavyzdžiui, ieškinio dėl DI sistemos atveju, kad teismas galėtų nuspręsti, jog esama pernelyg didelių sunkumų, ieškovas neturėtų būti įpareigotas paaiškinti DI sistemos specifinių charakteristikų ir kodėl dėl šių charakteristikų sunkiau nustatyti priežastinį ryšį. Atsakovui turėtų būti suteikta galimybė ginčyti pernelyg didelių sunkumų faktą;

- 35) siekiant išlaikyti teisingą rizikos paskirstymą ir išvengti įrodinėjimo pareigos perkėlimo, tam, kad ieškovas galėtų pasinaudoti prezumpcija, jis, remdamasis pakankamai reikšmingais įrodymais, vis dėlto turėtų įrodyti, kad tikėtina, jog tuo atveju, kai ieškovo sunkumai susiję su trūkumų įrodinėjimu, gaminys turėjo trūkumų, arba kad, kai ieškovo sunkumai susiję su priežastinio ryšio įrodymu, tikėtina, kad žalą lėmė jo trūkumai;
- 36) siekiant teisingai paskirstyti riziką, ekonominės veiklos vykdytojais turėtų būti atleisti nuo atsakomybės, jei jie gali įrodyti, kad esama konkrečių lengvinančių aplinkybių. Jie neturėtų būti atsakingi tais atvejais, kai gali įrodyti, kad gaminys iš gamybos proceso buvo pašalintas prieš jų valią dėl kito asmens veiksmų arba kad gaminio trūkumus lėmė privalomų taisyklių laikymasis;
- 37) paprastai gaminio pateikimo rinkai ar pradėjimo naudoti momentas yra momentas, kai gamintojas nustoja kontroliuoti gaminį, o platintojų atveju – kai jie patiekia gaminį rinkai. Todėl gamintojai turėtų būti atleisti nuo atsakomybės, jeigu jie įrodo, kad tikėtina, jog žalos sukėlusio trūkumo nebuvo, kai jie pateikė gaminį rinkai ar pradėjo jį naudoti, arba kad jis atsirado po to momento. Tačiau, kadangi skaitmeninės technologijos leidžia gamintojams kontroliuoti gaminį po to, kai jis pateikiamas rinkai arba pradedamas naudoti, gamintojai turėtų išlikti atsakingi už trūkumus, atsiradusius po to momento dėl jų kontroliuojamos programinės įrangos ar susijusių paslaugų, nesvarbu, ar tai būtų naujoviniai, naujinimai ar mašininio mokymosi algoritmai. Turėtų būti laikoma, kad tokią programinę įrangą ar susijusias paslaugas gamintojas gali kontroliuoti, jeigu jas teikia tas gamintojas arba kai tas gamintojas suteikia joms leidimą ar kitaip daro įtaką jų teikimui, vykdomam trečiosios šalies;
- 38) galimybė ekonominės veiklos vykdytojams išvengti atsakomybės įrodant, kad trūkumas atsirado po to, kai jie pateikė gaminį rinkai arba jis pradėtas naudoti, taip pat turėtų būti apribota, kai gaminio trūkumą sudaro programinės įrangos naujinimų ar naujovinių, būtinų kibernetinio saugumo pažeidžiamumui pašalinti ir gaminio saugai išlaikyti, trūkumas. Toks pažeidžiamumas gali paveikti gaminį taip, kad padarytų žalą, kaip apibrėžta šioje direktyvoje. Pripažįstant gamintojų atsakomybę pagal Sąjungos teisę dėl gaminių saugos per visą jų gyvavimo ciklą, pavyzdžiui, pagal Europos

Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/745⁴⁹, gamintojai taip pat turėtų būti atsakingi už žalą, patirtą dėl to, kad jie nepateikė programinės įrangos saugumo naujinimų ar naujovinių, būtinų gaminio pažeidžiamumui pašalinti reaguojant į kintančią kibernetinio saugumo riziką. Tokia atsakomybė neturėtų būti taikoma tais atvejais, kai tokios programinės įrangos tiekimo ar diegimo gamintojas nekontroliuoja, pavyzdžiui, kai gaminio savininkas neinstaliuoja siūlomo naujinimo ar naujovinio, kurio paskirtis – užtikrinti arba išlaikyti gaminio saugos lygį;

- 39) siekiant teisingai paskirstyti riziką, gamintojai taip pat turėtų būti atleisti nuo atsakomybės, jeigu įrodo, kad tuo metu, kai gaminys buvo kontroliuojamas, jų turimos mokslo ir techninės žinios, nustatytos remiantis pažangiausiomis objektyviomis žiniomis, o ne faktinėmis konkreto gamintojo žiniomis, buvo tokios, kad trūkumų nebuvo įmanoma nustatyti;
- 40) gali susiklostyti situacijos, kai už tą pačią žalą yra atsakingos dvi ar daugiau šalių, ypač kai komponentas su trūkumais yra integruotas į žalą sukėlusį gaminį. Tokiu atveju nukentėjęs asmuo turėtų turėti galimybę reikalauti kompensacijos tiek iš gamintojo, kuris komponentą su trūkumais integravo į savo gaminį, tiek iš paties nekokybiško komponento gamintojo. Siekiant užtikrinti vartotojų apsaugą, tokiais atvejais visos šalys turėtų būti laikomos solidariai atsakingomis;
- 41) gali susiklostyti situacijos, kai be gaminio trūkumų prie patirtos žalos prisideda asmenų, kurie nėra potencialiai atsakingi ekonominės veiklos vykdytojai, veiksmai ir neveikimas, pavyzdžiui, trečiosios šalies, kuri naudojami gaminio kibernetinio saugumo pažeidžiamumu, atveju. Siekiant apsaugoti vartotojus, kai gaminys turi trūkumų, pavyzdžiui, dėl pažeidžiamumo, dėl kurio gaminys tampa mažiau saugus, nei gali tikėtis plačioji visuomenė, ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybė neturėtų būti sumažinta dėl tokių veiksmų ar neveikimo. Tačiau turėtų būti įmanoma sumažinti ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybę arba jos netaikyti, kai prie žalos atsiradimo dėl neatsargumo prisidėjo patys nukentėję asmenys;
- 42) jei sutarties nuostatomis būtų galima apriboti arba panaikinti ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybę, būtų pakenkta vartotojų apsaugos tikslui. Todėl neturėtų būti leidžiama taikyti jokių sutartinių išimčių. Dėl tos pačios priežasties neturėtų būti įmanoma apriboti arba panaikinti atsakomybės nacionalinės teisės nuostatomis, pavyzdžiui, nustatant ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybės finansines ribas;
- 43) atsižvelgiant į tai, kad laikui bėgant gaminiai sensta ir kad atsižvelgiant į mokslo ir technologijų pažangą rengiami aukštesni saugos standartai, būtų nepagrįsta gamintojams nustatyti atsakomybę už savo gaminių trūkumus neribotą laiką. Todėl atsakomybei turėtų būti taikomas pagrįstas laikotarpis, t. y. 10 metų po pateikimo rinkai, nedarant poveikio teisme nagrinėjamiems ieškiniams. Siekiant išvengti nepagrįsto žalos atlyginimo galimybės atmetimo, tais atvejais, kai kūno sužalojimo simptomai, remiantis medicininiais įrodymais, atsiranda lėtai, senaties terminas turėtų būti 15 metų;
- 44) kadangi iš esmės pakeisti gaminiai iš principo yra nauji gaminiai, senaties terminas turėtų būti vėl pradedamas skaičiuoti po to, kai gaminys iš esmės pakeičiamas,

---

⁴⁹ 2017 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/745 dėl medicinos priemonių, kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2001/83/EB, Reglamentas (EB) Nr. 178/2002 ir Reglamentas (EB) Nr. 1223/2009, ir kuriuo panaikinamos Tarybos direktyvos 90/385/EEB ir 93/42/EEB (OL L 117, 2017 5 5, p. 1).

pavyzdžiui, dėl pergaminimo, kai gaminys pakeičiamas taip, kad gali pasikeisti jo atitiktis taikomiems saugos reikalavimams;

- 45) siekiant sudaryti palankesnes sąlygas nacionaliniams teismams suderintai aiškinti šią direktyvą, turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės skelbtų atitinkamus teismo sprendimus dėl atsakomybės už gaminius;
- 46) Komisija turėtų atlikti šios direktyvos vertinimą. Remiantis Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros⁵⁰ 22 dalimi, šis vertinimas turėtų būti grindžiamas penkiais kriterijais – veiksmingumu, efektyvumu, aktualumu, nuoseklumu ir ES pridėtine verte – ir turėtų būti naudojamas kaip pagrindas galimų papildomų priemonių poveikiui įvertinti. Siekiant teisinio tikrumo, ši direktyva neturėtų būti taikoma gaminiams, pateiktiems Sąjungos rinkai arba pradėtiems naudoti Sąjungos rinkoje iki jos perkėlimo į nacionalinę teisę dienos. Būtina numatyti pereinamojo laikotarpio priemones, kad būtų užtikrinta tolesnė atsakomybė pagal Direktyvą 85/374/EEB už žalą, padarytą dėl gaminių su trūkumais, kurie buvo pateikti į rinką arba pradėti naudoti iki tos dienos;
- 47) kadangi šios direktyvos tikslų, t. y. užtikrinti vidaus rinkos veikimą, neiškraipytą konkurenciją ir aukštą vartotojų apsaugos lygį, valstybės narės negali deramai pasiekti dėl Sąjungos masto prekių rinkos pobūdžio, o dėl bendrų atsakomybės taisyklių suderinimo tų tikslų būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje nustatyto subsidarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytiems tikslams pasiekti,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

1 straipsnis

Dalykas

Šia direktyva nustatomos bendros taisyklės dėl ekonominės veiklos vykdytojų atsakomybės už fizinių asmenų patirtą žalą dėl gaminių su trūkumais.

2 straipsnis

Taikymo sritis

1. Ši direktyva taikoma gaminiams, pateiktiems rinkai arba pradėtiems naudoti po [Leidinių biurui: įrašykite datą – 12 mėnesių nuo įsigaliojimo].
2. Ši direktyva netaikoma žalai, atsiradusiai dėl branduolinių avarijų, jei atsakomybė už tokią žalą reglamentuojama valstybių narių ratifikuotomis tarptautinėmis konvencijomis.

---

⁵⁰ 2016 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl geresnės teisėkūros (OL L 123, 2016 5 12, p. 1).

3. Ši direktyva nedaro poveikio:
- a) Sąjungos teisės aktų dėl asmens duomenų apsaugos, visų pirma Reglamento (ES) 2016/679, Direktyvos 2002/58/EB ir Direktyvos (ES) 2016/680, taikymui;
  - b) nacionalinėms taisyklėms dėl dviejų ar daugiau ekonominės veiklos vykdytojų, kurie yra solidariai atsakingi pagal 11 straipsnį, arba tuo atveju, kai žala padaryta tiek dėl gaminio su trūkumais, tiek dėl 12 straipsnyje nurodyto trečiosios šalies veiksmo ar neveikimo, atgėžtinio reikalavimo teisės;
  - c) teisėms, kurias nukentėjęs asmuo gali turėti pagal nacionalines sutartinės atsakomybės arba nesutartinės atsakomybės taisykles dėl kitų nei gaminio trūkumai priežasčių, įskaitant nacionalines taisykles, kuriomis įgyvendinama Sąjungos teisė, pavyzdžiui, [Atsakomybės už dirbtinį intelektą direktyva];
  - d) teisėms, kurias nukentėjęs asmuo gali turėti pagal specialią atsakomybės sistemą, galiojusią nacionalinėje teisėje iki 1985 m. liepos 30 d.

3 straipsnis

Suderinimo lygis

Valstybės narės savo nacionalinėje teisėje neturi palikti galioti ar priimti nuostatų, nukrypstančių nuo šioje direktyvoje įtvirtintų nuostatų, įskaitant griežtesnes ar švelnesnes nuostatas, kuriomis užtikrinama nevienodo lygio vartotojų apsauga, nebent šioje direktyvoje būtų numatyta kitaip.

4 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

- 1) gaminys – kilnojamoji prekė, net jei ji yra kitos kilnojamosios ar nekilnojamosios prekės dalis. Gaminiu taip pat laikoma elektros energija, skaitmeninė gamybos rinkmena ir programinė įranga;
- 2) skaitmeninė gamybos rinkmena – kilnojamosios prekės skaitmeninė versija arba skaitmeninis šablonas;
- 3) komponentas – materialus ar nematerialus objektas arba susijusi paslauga, integruoti į gaminį arba su juo susieti to gaminio gamintojo arba to gamintojo kontroliuojami;
- 4) susijusi paslauga – skaitmeninė paslauga, integruota į gaminį arba su juo susieta taip, kad be jos gaminys negalėtų atlikti vienos ar daugiau iš savo funkcijų;
- 5) gamintojo kontrolė – gaminio gamintojo suteikiamas leidimas: a) trečiajai šaliai integruoti, susieti ar tiekti komponentą, įskaitant programinės įrangos naujinimus ar naujovinius, arba b) pakeisti gaminį;
- 6) žala – materialiniai nuostoliai, patirti dėl:
  - a) mirties ar kūno sužalojimo, įskaitant mediciniškai pripažintą žalą psichologinei sveikatai;
  - b) žalos turtui arba jo sunaikinimo, išskyrus atvejus, kai:
    - i) pats gaminys yra su trūkumais;
    - ii) gaminys sugenda dėl to, kad jo komponentas su trūkumais;

- iii) turtas naudojamas tik profesiniais tikslais;
- c) duomenų, kurie nėra naudojami tik profesiniais tikslais, praradimo arba sugadinimo;
- 7) duomenys – duomenys, apibrėžti Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2022/868⁵¹ 2 straipsnio 1 punkte;
  - 8) pateikimas rinkai – gaminio tiekimas Sąjungos rinkai pirmą kartą;
  - 9) tiekimas rinkai – gaminio, skirto platinti, vartoti ar naudoti Sąjungos rinkoje, tiekimas vykdant komercinę veiklą už atlygį arba neatlygintinai;
  - 10) pradėjimas naudoti – pirmas gaminio panaudojimas Sąjungoje vykdant komercinę veiklą už atlygį arba neatlygintinai, tokiomis aplinkybėmis, kai gaminyje nebuvo pateiktas rinkai prieš pirmą jo panaudojimą;
  - 11) gamintojas – fizinis ar juridinis asmuo, kuris sukuria ar pagamina gaminį arba užsako jį suprojektuoti ar pagaminti, arba kuris parduoda tą gaminį savo vardu arba naudodamas savo prekės ženklą, arba kuris sukuria ar pagamina gaminį savo reikmėms;
  - 12) įgaliotasis atstovas – Sąjungoje įsisteigęs fizinis ar juridinis asmuo, gavęs raštišką gamintojo įgaliojimą vykdyti konkrečias užduotis pastarojo vardu;
  - 13) importuotojas – Sąjungoje įsisteigęs fizinis ar juridinis asmuo, kuris Sąjungos rinkai pateikia gaminį iš trečiosios valstybės;
  - 14) užsakymų vykdymo paslaugų teikėjas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris vykdydamas komercinę veiklą teikia bent dvi iš šių paslaugų: gaminio sandėliavimo, pakavimo, adresavimo ir siuntimo, neturėdamas gaminio nuosavybės teisių, išskyrus pašto paslaugas, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 97/67/EB⁵² 2 straipsnio 1 punkte, siuntinių pristatymo paslaugas, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/644⁵³ 2 straipsnio 2 punkte, ar bet kokias kitas pašto paslaugas arba krovinių vežimo paslaugas;
  - 15) platintojas – tiekimo grandinėje veikiantis fizinis arba juridinis asmuo, kuris tiekia gaminį rinkai, išskyrus gamintoją arba importuotoją;
  - 16) ekonominės veiklos vykdytojas – gaminio ar komponento gamintojas, susijusios paslaugos teikėjas, įgaliotasis atstovas, importuotojas, užsakymų vykdymo paslaugų teikėjas arba platintojas;
  - 17) interneto platforma – interneto platforma, apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES).../... dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos (Skaitmeninių paslaugų aktas)⁺ 2 straipsnio h punkte.

---

⁵¹ 2022 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/868 dėl Europos duomenų valdymo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2018/1724 (Duomenų valdymo aktas) (OL L 152, 2022 6 3, p. 1).

⁵² 1997 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/67/EB dėl Bendrijos pašto paslaugų vidaus rinkos plėtros bendrųjų taisyklių ir paslaugų kokybės gerinimo (OL L 15, 1998 1 21, p. 14).

⁵³ 2018 m. balandžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/644 dėl tarptautinių siuntinių pristatymo paslaugų (OL L 112, 2018 5 2, p. 19).

⁺ Leidinių biurui: įrašykite tekste direktyvos numerį, nurodytą dokumente PE-CONS 30/22 (2020/0361(COD)), ir įrašykite direktyvos numerį, datą ir OL nuorodą išnašoje.

II SKYRIUS

Konkrečios atsakomybės už gaminius su trūkumais nuostatos

5 straipsnis

Teisė į kompensaciją

1. Valstybės narės užtikrina, kad kiekvienas fizinis asmuo, patyręs žalą dėl gaminio su trūkumais (toliau – nukentėjęs asmuo), turėtų teisę gauti kompensaciją pagal šios direktyvos nuostatas.
2. Valstybės narės užtikrina, kad ieškinius dėl kompensacijos pagal 1 dalį taip pat galėtų pareikšti:
  - a) asmuo, kuris pagal įstatymą ar sutartį perėmė nukentėjusiojo asmens teises, arba
  - b) asmuo, veikiantis vieno ar kelių nukentėjusiųjų vardu pagal Sąjungos arba nacionalinę teisę.

6 straipsnis

Gaminio trūkumai

1. Gaminys yra laikomas turinčiu trūkumų, jei jis nėra toks saugus, kokio plačioji visuomenė, atsižvelgiant į visas aplinkybes, turėjo teisę tikėtis, įskaitant:
  - a) gaminio pateikimą, įskaitant instaliavimo, naudojimo ir priežiūros instrukcijas;
  - b) pagrindai numatomą gaminio naudojimą ir netinkamą naudojimą;
  - c) bet kokio gebėjimo toliau mokytis po diegimo poveikį;
  - d) kitų gaminių, kurie, kaip pagrindai galima tikėtis, bus naudojami kartu su gaminiu, poveikį gaminiui;
  - e) momentą, kai gaminys buvo pateiktas rinkai arba pradėtas naudoti, arba, jeigu gamintojas išlaiko gaminio kontrolę po to momento, momentą, kai gamintojas nustojo kontroliuoti gaminį;
  - f) gaminių saugos reikalavimus, įskaitant su sauga susijusius kibernetinio saugumo reikalavimus;
  - g) bet kokius reguliavimo institucijos arba 7 straipsnyje nurodyto ekonominės veiklos vykdytojo intervencinius veiksmus, susijusius su gaminių sauga;
  - h) konkrečius galutinių naudotojų, kuriems skirtas gaminys, lūkesčius.
2. Gaminys nelaikomas turinčiu trūkumų vien dėl to, kad rinkai jau pateikiamas arba vėliau bus pateikiamas ar pradėdamas naudoti geresnis gaminys, įskaitant jo naujinimus ar naujovinius.

7 straipsnis

Ekonominės veiklos vykdytojai, atsakingi už gaminius su trūkumais

1. Valstybės narės užtikrina, kad gaminio su trūkumais gamintojas galėtų būti laikomas atsakingu už to gaminio padarytą žalą.

Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai gaminys turi trūkumų dėl komponento su trūkumais, komponento su trūkumais gamintojas taip pat galėtų būti laikomas atsakingu už tą pačią žalą.

2. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai gaminio su trūkumais gamintojas yra įsisteigęs ne Sąjungoje, už to gaminio padarytą žalą galėtų būti laikomi atsakingais gaminio su trūkumais importuotojas ir gamintojo įgaliotasis atstovas.
3. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai gaminio su trūkumais gamintojas yra įsisteigęs už Sąjungos ribų ir nė vienas iš 2 dalyje nurodytų ekonominės veiklos vykdytojų nėra įsisteigęs Sąjungoje, už gaminio su trūkumais padarytą žalą galėtų būti laikomas atsakingu užsakymų vykdymo paslaugų teikėjas.
4. Bet kuris fizinis ar juridinis asmuo, kuris pakeičia rinkai jau pateiktą arba pradėtą naudoti gaminį, taikant 1 dalį laikomas gaminio gamintoju, jeigu pakeitimas laikomas esminiu pagal atitinkamas Sąjungos arba nacionalines gaminių saugos taisykles ir atliekamas nekontroliuojant pirminiam gamintojui.
5. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai neįmanoma nustatyti gamintojo pagal 1 dalį, arba, jei gamintojas yra įsisteigęs ne Sąjungoje, neįmanoma nustatyti ekonominės veiklos vykdytojo pagal 2 arba 3 dalį, atsakingu galėtų būti laikomas kiekvienas gaminio platintojas, jeigu:
  - a) ieškovas paprašo platintojo nurodyti ekonominės veiklos vykdytoją arba asmenį, kuris platintojui tiekė gaminį, ir
  - b) platintojas per vieną mėnesį nuo prašymo gavimo dienos nenustato ekonominės veiklos vykdytojo arba asmens, kuris platintojui tiekė gaminį.
6. 5 dalis taip pat taikoma bet kuriam interneto platformos, kurioje vartotojai gali sudaryti nuotolinės prekybos sutartis su prekiautojais, paslaugų teikėjui, kuris nėra gamintojas, importuotojas ar platintojas, jei tenkinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES).../... dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos (Skaitmeninių paslaugų aktas)⁺ nustatytos 6 straipsnio 3 dalies sąlygos.

8 straipsnis

Įrodymų atskleidimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniai teismai būtų įgalioti nukentėjusio asmens, prašančio atlyginti žalą, padarytą gaminio su trūkumais (toliau – ieškovas), kuris pateikė faktus ir įrodymus, pakankamus reikalavimo atlyginti žalą patikimumui pagrįsti, prašymu nurodyti atsakovui atskleisti turimus svarbius įrodymus.
2. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniai teismai įrodymus atskleistų tik tiek, kiek tai būtina ir proporcinga 1 dalyje nurodytam reikalavimui pagrįsti.
3. Nustatydami, ar atskleidimas yra proporcingas, nacionaliniai teismai atsižvelgia į visų šalių, įskaitant atitinkamas trečiąsias šalis, teisėtus interesus, visų pirma susijusius su konfidencialios informacijos ir komercinių paslapčių, apibrėžtų Direktyvos (ES) 2016/943 2 straipsnio 1 punkte, apsauga.

⁺ Leidinių biurui: įrašykite tekste direktyvos numerį, nurodytą dokumente PE-CONS 30/22 (2020/0361(COD)), ir įrašykite direktyvos numerį, datą ir OL nuorodą išnašoje.

4. Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai atsakovui nurodoma atskleisti informaciją, kuri yra komercinė paslaptis arba tariama komercinė paslaptis, nacionaliniai teismai, gavę tinkamai pagrįstą šalies prašymą arba savo iniciatyva, būtų įgalioti imtis konkrečių priemonių, būtinų tos informacijos konfidencialumui išsaugoti, kai ji naudojama arba nurodoma teismo proceso metu.

9 straipsnis

Įrodinėjimo pareiga

1. Valstybės narės užtikrina, kad iš ieškovo būtų reikalaujama įrodyti gaminio trūkumus, patirtą žalą ir priežastinį trūkumų ir žalos ryšį.
2. Gaminio trūkumai preziumuojami, jeigu tenkinama bet kuri iš šių sąlygų:
  - a) atsakovas neįvykdė pareigos atskleisti turimus svarbius įrodymus pagal 8 straipsnio 1 dalį;
  - b) ieškovas nustato, kad gaminys neatitinka privalomų saugos reikalavimų, nustatytų Sąjungos arba nacionalinės teisės aktuose, kuriais siekiama apsaugoti nuo padarytos žalos rizikos, arba
  - c) ieškovas nustato, kad žala padaryta dėl akivaizdaus gaminio gedimo jį įprastai naudojant arba įprastomis aplinkybėmis.
3. Priežastinis gaminio trūkumų ir žalos ryšys preziumuojamas, jeigu nustatoma, kad gaminys turi trūkumų ir kad padaryta žala paprastai atitinka tą trūkumą.
4. Jeigu nacionalinis teismas nusprendžia, kad ieškovas dėl techninio ar mokslinio sudėtingumo susiduria su pernelyg dideliais sunkumais įrodyti gaminio trūkumus arba priežastinį jo trūkumų ir žalos ryšį, arba abu šiuos aspektus, gaminio trūkumai arba priežastinis jo trūkumų ir žalos ryšys, arba abu šie aspektai preziumuojami, jeigu ieškovas, remdamasis pakankamai svarbiais įrodymais, įrodo, kad:
  - a) gaminys prisidėjo prie žalos ir
  - b) tikėtina, kad gaminys turėjo trūkumų, arba jo trūkumai yra tikėtina žalos priežastis, arba ir viena, ir kita.Atsakovas turi teisę ginčyti pernelyg didelių sunkumų faktą arba pirmoje pastraipoje nurodytą tikimybę.
5. Atsakovas turi teisę nuginčyti bet kurią iš 2, 3 ir 4 dalyse nurodytų prezumpcijų.

10 straipsnis

Atleidimas nuo atsakomybės

1. 7 straipsnyje nurodytas ekonominės veiklos vykdytojas neatsako už gaminio su trūkumais padarytą žalą, jeigu tas ekonominės veiklos vykdytojas įrodo:
  - a) gamintojo ar importuotojo atveju – kad jis nepateikė gaminio rinkai arba nepradėjo jo naudoti;
  - b) platintojo atveju – kad jis netiekė gaminio rinkai;
  - c) kad tikėtina, jog tuo metu, kai gaminys buvo pateiktas rinkai, pradėtas naudoti arba, platintojo atveju, tiekiamas rinkai, žalą padariusio trūkumo nebuvo arba kad šis trūkumas atsirado vėliau;

- d) kad trūkumas atsirado dėl gaminio atitikties privalomoms valdžios institucijų nustatytoms taisyklėms;
  - e) gamintojo atveju – kad objektyvus mokslo ir techninių žinių lygis gaminio pateikimo į rinką arba pradėjimo naudoti metu, arba laikotarpiu, kai jis buvo gamintojo kontroliuojamas, nebuvo toks, kad būtų galima nustatyti trūkumą;
  - f) 7 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje nurodyto komponento su trūkumais gamintojo atveju – kad trūkumas yra atsiradęs dėl gaminio, į kurį komponentas yra integruotas, konstrukcijos arba to gaminio gamintojo duotų nurodymų komponento gamintojui arba
  - g) asmens, kuris pakeičia gaminį, kaip nurodyta 7 straipsnio 4 dalyje, atveju – kad trūkumas, dėl kurio padaryta žala, yra susijęs su gaminio dalimi, kuriai pakeitimas nedaro poveikio.
2. Nukrypstant nuo 1 dalies c punkto, ekonominės veiklos vykdytojas neatleidžiamas nuo atsakomybės, jeigu gaminio trūkumus lemia kuris nors iš šių veiksnių, su sąlyga, kad jį kontroliuoja gamintojas:
- a) susijusi paslauga;
  - b) programinė įranga, įskaitant programinės įrangos naujinimus arba naujovinius, arba
  - c) programinės įrangos naujinimų arba naujovinių, būtinų saugai užtikrinti, trūkumas.

III SKYRIUS

Bendrosios atsakomybės nuostatos

11 straipsnis

Kelių ekonominės veiklos vykdytojų atsakomybė

Valstybės narės užtikrina, kad tais atvejais, kai už tą pačią žalą pagal šią direktyvą yra atsakingi du ar daugiau ekonominės veiklos vykdytojų, jie galėtų būti laikomi atsakingais solidariai.

12 straipsnis

Atsakomybės sumažinimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybė nebūtų sumažinta, kai žala padaroma tiek dėl gaminio trūkumų, tiek dėl trečiosios šalies veiksmų ar neveikimo.
2. Ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybė gali būti sumažinta arba jis gali būti visiškai atleistas nuo atsakomybės, kai žala atsirado tiek dėl gaminio trūkumo, tiek dėl nukentėjusiojo ar kito asmens, už kurį nukentėjęs asmuo yra atsakingas, kaltės.

13 straipsnis

Atsakomybės netaikymas arba apribojimas

Valstybės narės užtikrina, kad ekonominės veiklos vykdytojo atsakomybė pagal šią direktyvą nukentėjusio asmens atžvilgiu nebūtų ribojama ar netaikoma pagal sutarties nuostatą arba nacionalinę teisę.

14 straipsnis

Senaties terminai

1. Valstybės narės užtikrina, kad ieškiniams dėl žalos atlyginimo, patenkantiems į šios direktyvos taikymo sritį, pareikšti būtų taikomas trejų metų senaties terminas. Senaties terminas pradėdamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai nukentėjęs asmuo sužinojo arba pagrįstai turėjo sužinoti apie:
  - a) žalą;
  - b) gaminio trūkumą;
  - c) atitinkamo ekonominės veiklos vykdytojo, kuris gali būti laikomas atsakingu už žalą pagal 7 straipsnį, tapatybę.Ši direktyva nedaro poveikio valstybių narių įstatymams, reglamentuojantiems pirmoje pastraipoje nurodyto senaties termino sustabdymą ar nutraukimą.
2. Valstybės narės užtikrina, kad pagal šią direktyvą nukentėjusiam asmeniui suteiktos teisės būtų panaikintos pasibaigus 10 metų senaties terminui nuo tos dienos, kai žalą sukėlęs gaminys su trūkumais buvo pateiktas rinkai, pradėtas naudoti arba iš esmės pakeistas, kaip nurodyta 7 straipsnio 4 dalyje, išskyrus atvejus, kai ieškovas per tą laiką nacionaliniame teisme pradėjo procesą prieš ekonominės veiklos vykdytoją, kuris gali būti laikomas atsakingu pagal 7 straipsnį.
3. Nukrypstant nuo 2 dalies, jeigu nukentėjęs asmuo negalėjo pradėti teismo proceso per 10 metų dėl kūno sužalojimo latentinio laikotarpio, pagal šią direktyvą nukentėjusiam asmeniui suteiktos teisės nustoja galioti pasibaigus 15 metų senaties terminui.

IV SKYRIUS

Baigiamosios nuostatos

15 straipsnis

Skaidrumas

1. Valstybės narės lengvai prieinamu elektroniniu formatu skelbia visus jų nacionalinių teismų priimtus galutinius sprendimus, susijusius su pagal šią direktyvą pradėtais procesais, taip pat kitus atitinkamus galutinius teismų sprendimus dėl atsakomybės už gaminius. Teismo sprendimas paskelbiamas nedelsiant po to, kai šalims pranešama apie visą rašytinį sprendimą.
2. Komisija gali sukurti ir tvarkyti viešai prieinamą 1 dalyje nurodytų teismo sprendimų duomenų bazę.

16 straipsnis

Peržiūra

Komisija ne vėliau kaip [Leidinių biurui: įrašykite datą – 6 metai nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos], o vėliau kas penkerius metus peržiūri šios direktyvos taikymą ir pateikia ataskaitą Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui.

17 straipsnis

Panaikinimas ir pereinamasis laikotarpis

1. Direktyva 85/374/EEB panaikinama nuo [Leidinių biurui: įrašykite datą – 12 mėnesių nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos]. Tačiau ji toliau taikoma gaminiams, pateiktiems rinkai arba pradėtiems naudoti iki tos datos.
2. Nuorodos į Direktyvą 85/374/EEB laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir skaitomos pagal šios direktyvos priede pateikiamą koreliacijos lentelę.

18 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip [Leidinių biurui: įrašykite datą – 12 mėnesių nuo šios direktyvos įsigaliojimo dienos]. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

19 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

20 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkė

Tarybos vardu
Pirmininkas